46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 344 Կ. ՊՈԼԻՍ, 1902 ՄԱՅԻՍ 30 ՅՈՒՆԻՍ 12 ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ՐԷՄԻԼ ԷՎԷԼ. 30 ՄԱՅԻՍ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալաթ Այի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیتهدر
اداره‌خانهسی: باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ, Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԼԷՄԱՆ ՀԱՆԸՄԻՆ ԴԱՏԸ

Այսօր մեր Գրդ երեսին մէջ կը հրատարակենք բովանդակութիւնը այն յուզիչ տուամին որ այնման աղմուկ հանեց իր վիպային կընռոս կազմութիւնովը, նոյն իսկ եւրոպական դատային ասխարհն ալ հեսաբրբեցուց։

Այդ դատավարութիւնը, որ պիտի ըսենք այնքան մութ պարագաներու մէջ գործուած տուամի մը թեմնութիւնը, ոնի՞ր թէ անմեղապանութիւն մը ըլլալը. — Բ. նիստը կատարուեցաւ երէկ Եղեռնագատ Ատեանին առջեւ։

Եւ մենք ալ պահ մը առաջ զնացնելու համար մեր ընթերցողներուն փափաքը, որոնք այնքան յուզմամբ եւ հետաքրքրութեամբ հետեւեցան այդ դատին, փութացինք լրաբերներ ղրկել դատարան եւ ստոյգ խաղուածքը տալ այդ կենդանի հարցին ուշիմ առաջ՝ մեր համակրելի ընթերցողներուն։

ՏՈՀՄԻԿ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հանդէպով կը հրատարակենք գեղջուկի սա միամիտ պատկերը, որ մրցանակի մը արժանի էր. քանի որ հոն այսքան սիրուն և յուզիչ կերպով կը նկարուի հէգ ղեկի մը կեանքը, անոր տառապանքը և իր վիշտին մէջ տխեղծ, կաղ՝ուլի մը առած իր եղբօր սէրը. սէր մը՝ որ անձնազոհութեան կը վերածուի գրեթէ, քանի որ Մանո՝ որքուկը՝ ուլին՝ իր կամքին հակառակ մորթուելէն յետոյ, կը ձգէ տունը, իր երկիրը՝ ու կը հեռանայ պանդխտութեան մէջ ապրելու համար։

Վերջի ժամանակներու գրական սա ամլութեան մէջ, ուր սին ու պոռոտ վէճեր հրապարակը կը լեցնեն՝ գրական հարցերու առիթով, չատ սիրուն անակնկալ մը չէ՞ պիտի ըլլար այս նորավէպը, որուն հեղինակը հակառակ բոլորովին անծանօթ մը ըլլալուն, գրեթէ գրագէտի ճարտարութեամբ կ'ընդգծէ գաւառի տոհմիկ կեանքէն այսքան բնորոշ հատուած մը։

Գոհ պիտի ըլլայինք եթէ անոր հեղինակը շարունակէր գրական այս անկոխ գետինին վրայ իր մշակութիւնը, վստահ ըլլալով որ «Մանզումէի» էջերը միշտ բաց պիտի ըլլան իր առջեւ, այն պատճառով որ, մեր ըմբռնած գրական ուղղութեան մէկ նմոյշն է։

Գաւառի գրականութիւնը մենք այս եզերուն մէջ է որ կը հասկնանք — ինչպէս անցածները մեր Բարիզի նոր թղթակիցը «Մոգպետ»ն ալ չատ լաւ կերպով պարզած էր — և արդէն, փոխանակ կարդ մը աւելորդ և չհասկըցուած վէճերու, եթէ մշակուէին մեր պղտական միջավայրին համար այսքան նորերեւոյթ և հաճոյալի նիւթեր, չատ աւելի նպաստած պիտի ըլլայինք տոհմիկ գրականութեան հիմնարկէքին և հաստատութեան։

ՄԱՆՕԻՆ ՈՒԼԸ

Որբ մըն էր Մանո. հայրը կողոտապով մեռած էր զաւակին առաջին գարունը չտեսած, իսկ մայրը՝ իր մէկ հատիկ տղեկը տագրող քով ձգած կրկին հարս գացած էր։ Որբ մըն էր Մանո, մանկութեան էն անուշ օրերուն մէջ կեանքի դառնութիւնը կը զգար։ Կը տեսնէր ուլն ու գառնուկը որ իրենց մայրերուն հետ կը խաղային, կը տեսնէր չուռնն ու կատուն որ իրենց ձագերը կը լղէին, կը տեսնէր հօրեղբայրն ու հարսնուկը որ իրենց պզտիկները կը գրկէին, կը համբուրէին, բայց մէկը զինք չէր սիրեր ու տաքուկ չունէ մը չէր զգար իր երեսին վրայ։ Կուզէր սիրուիլ, փսիկ մ'ըլլալ ու սիրուիլ։ Մվ պիտի սիրէր զինք։ Վաղուց պարէն խոտերը ծածկած էին հօրը հոգակոյտը ու բունՀերը մամուռով կանանչցած։ Երբ կ'ըսէին «հոս է հայրդ», Մանո կը ծնրադրէր, ու անհուն գորովով ցուրտ խիճերը կը համբուրէր. բայց հողին տակէն ձեռք մը չէր ելլեր ու զինք կուրծքին վրայ սեղմէր։

Հօրեղբորորդիները աղուոր էնթէրիներ, կարմիր ոտից կը հագնէին. ինք փուր չապիկ մը ունէր վրան ու ոտքն ալ կիսամաշ խրիկ մը։ Գլուխը կոռ կոշտ վէրքերով լեցուն էր. տղաք եռեւէն «էյ Մանո» կը պոռային։ Ամէն ատեն հարսնուկը սեւ ձիւթի քուրջ մը կը փակցնէր վէրքերուն վրայ ամանջէ ականջ։ Երբ տաք սեւ լաթը վէրքերը կը խաչէր՝ Մանո կուլար ու գիշերը իր գլուխը կը ժողվուէր։ Հարսնուկը մերթ անուշ եւ մերթ կծու խօսքեր կ'ըսէր ու քրքրուկ մսերուն կամիթներ կուտար որ լռէր։

Առաւօտն՝ երբ լծվարը դաշտ կ'երթար, հօտաղը նախիրը արօտ կը վարէր, հօրեղբորորդիները դպրոց կ'երթային։ Մանո աչքերը չփելէն, գլուխը քերելէն հոլերեր արձել կը տաներ։ Ատեն ատեն տոպրակը կը նայէր տեսնելու թէ հարսնուկը հաց չատ դրած էր. խաթեխ չէր փնտռեր իր թեփ հացին հետ։ Պզտիկ էին հորթերը, Մանո ալ պզտիկ էր. բայց չատ անգամ չարաճճի հորթերը իրենց սեւ լորձնուտ դունչերը տնկած, պոչերնին ոլորած կը փախչէին իր առջեւէն։ Անոնց եռեւէն կը վազէր, ինք քաշ մը կառնէր, անոնք տասը կը վազէին. կուլար կը գինկեղնար որ էյնին ու երբ կը բռնէր, փոքրիկ ապտակներ կ'իջեցնէր անոնց բրդոտ երեսներուն։

Շատ անգամ մայրը քովը կուգար, կը շոյէր. կը համբուրէր զինքը. կորմը հաց, խաչած հաւկիթ մը կամ պաղ բաղկիթ մը կուտար։ Մանո կը հրմրուէր, անոր ոտքերուն կը փարէր. գիրկը կը նետուէր ու ալ չէր ուզեր որ քովէն հեռանայ. բայց ան հառաչանքով մը կը հեռանար իր քովէն և զինք իր հորթերուն հետ մենակ կը թողուր։

* * *

Մանո օրէ օր կը մեծնար, գլխին վէրքերը ալ ձերմկած էին, սեւ մազ մը կ'աճէր որ ճաղատ մասերը կը ծածկէր ու թուխ դէմքին աղուոր հրապոյր մը կուտար։ Հորթերուն հետ ինք ալ կրնար վազել ու հացին հետ խաթեխ կը գտնէր։ Անոթութիւնը զինք ճարպիկ գող մը ըրած էր. այգիներուն ու պարտէզներուն պատուհան էր անի։ Տանձ, խաղող, ծիրան ու ձմերուկ կը գողնար ու գողոնը ընկերներուն հետ կ'ուտէր։ Հօրեղբօրմէն զատ մարդէ չէր վախնար. պարիզպանները սպառնային, ծեծէին իսկ, ինք իր ըրածէն ետ չէր կենար։

Օր մը՝ երբ երկու խոշոր ձմերուկ գողցած ընկերներուն քով կը վազէր, պարտիզպանը բռնեց զինքը ու հօրեղբօրը քովը տարաւ։ Պարտիզպանին նախատինքներէն հօրեղբայրը սաստիկ նեղուեցաւ. «Ծո այս ինչ է քու ընելիքդ, հերիք չէ՞ իմ անունս կեղտոտես հա՜... քըզի ձմերուկ կը պիտնայ...» ըսաւ ու զարկաւ։ Մանոյի հոգին բերանը եկաւ. «Անօթի եմ... անօթի, հաց տուր որ չգողնամ...»։ Հօրեղբայրը կատղեցաւ. «Ծո չուն, հացը քիթդ բերնիդ կուգայ ու դուն անօթի՞ եմ կ'ըսես... կերած հացդ աչքդ էրցնե՛»։ Մանո կուլար սաստիկ, պարտիզպանը գորովեցաւ ու պզտիկին ձեռքէն բռնեց տարաւ հորթերուն քով. հոն քանի մը խրատ ալ տուաւ կոչտ շեշտերով, բայց Մանո կը խորհէր թէ ինչպէս պիտի լուծէր իր վրէժը։ Հօրեղբայրը զարոյթէն ինքզինքը կ'ուտէր, եղբօրորդին ուրիշին առջեւ իրեն պոռար թէ անօթի եմ հաց տուր, ատի գողութենէ մեծ յանցանք էր, վաղը գիւղ մը մարդ վայր պիտի տային. «Սէգօ քէեայն տղուն ծալին վրայ նստեր անուշ անուշ կ'ուտէ ու անիկայ անօթի կը պահէ...» Այս նախատինքը անտանելի էր։

Արեւը լեռնէն վար կ'իջնէր, գեղջուկները յոգնած եղներուն հետ ճորաւէն՝ տուն կը դառնային. արագիլին կափկափը չէր լսուեր, չատախոս գորտերը իրենց կռկռուքին նախերգանքը կը սկսէին ընդհատ ընդհատ։ Մանո ճամբուն վրայ կծկատ մօրը գալուն կը սպասէր որ իրեն համար բարեխօսէր։ Խեղճ կինը ներոջը քով գնաց, գինկեղցաւ, գերեկցաւ որ ալ տագրը չծեծեր Մանօն. «Աթէ պէ՛ղեղ է, ըսածն ու չըսածն ի՞նչ գիտէ, ո՞վ չգիտեր որ ամէց լուսի պէս կը նայիք անոր... կը կերցնէք, կը խմցնէք ու կը հագցնէք...»։ Այդ իրկուն Մանո մածուն թափող կատուի պէս կը նայէր հօրեղբօր երեսը։ Չծեծեցին զինքը, բայց կերած նախատինքը հացէն չատ էր. «կեր, կեր, կը պոռային, կեր որ անօթի չմնաս։» Ամէն իրկուն հացին վրայ այդ յանկերգը իր ականջին կը հասնէր։

* * *

Զմեռ էր, ձիւնը ճերմակ ճերմակ կը մաղուէր ամպերէն, արտերը սառեր էին ու գեղջուկը թոնիրին քով անհոգ անհոգ կ'երկննար։ Զմեռը Մանոյի համար հանգիստ չէր բերեր։ Առտու իրկու խոտը կը մաքրէր, անասունները կը խնամէր, կթոցով յարդ կը կրէր ու ցորեկն ալ բամպակ կը կթէր։ Իրիկունը միայն շունչ կ'առնէր, ախորին մէկ անկիւնը նստած իրեն համար գուլպայ կը հիւսէր ու ծերուկներուն հէքեաթները կ'ունկնդրէր։ Հրմուանքով կը լսէր թէ Հալէպ ու Ատանա գեղեցիկ քաղաքներ են ու հոն մարդ չատ հանգիստ եւ գոհ կեանք կ'ապրի։ Կ'ուրախանար երբ գեղջուկները կը պատմէին թէ ինչպէս, հակառակ իրենց հօր կամքին, հոն փախած ու այդ կեանքը վայելած էին։ Ատանա՜, Երկինքի չափ անուշ կուգար այդ բառը իրեն. «Ա՜խ, ե՞րբ ես մեծնամ, կ'ըսէր, որ հոդ երթամ ու սա գրող մարդերուն երեսը չտեսնամ...»։

* * *

Իր ընկեր պզտիկ հորթերը մեծ եղներ ու կովեր եղած էին, ինք ալ մեծցած էր. ընկերներուն էն զօրեղն էր։ Հիմա ալ հորթ չէր արծեր. կովերն ու այծերն յանձներ էին իրեն։ Մանո ամէն առտու սրինգը գօտիին մէջ տեղաւորած, հացը մէջքը կապած նախիրը կ'արծէր։ Առտու մը երբ եղները ջրել կը տանէր, տեսաւ որ ընկերները ժողվըտեր են. ինք ալ գնաց։ «Ի՞նչ կայ աղաք» հարցուց։ «Սա ուլին ոտքն է կտրեր տի մորթինք» ըսին։ «Ես ալ չուզը տ'առնեմ» կ'ըսէր մէկը. «Ես ալ մորթ տ'առնեմ» կ'ըսէր միւսը։

Մանո տեսաւ որ սեւ մատղաշ ուլը՝ անգէտ իր քաղդին՝ սեւ աչքերով չորս բոլորը կը նայէր ու պզտիկ հեծծիւններով կը մայէր. գութը շարժեցաւ. «Էյ, ատոր միսը չուտուիր. մորթը փարա չընէր. աչուղն ալ չատ պզտիկ է, ինչո՞ւ կը մորթէք, ըսաւ, ինծի տուէք, ես կը պահիմ»։ Տղաքը վրան խնդացին։ Մանո բարկացաւ. «Ով կտրիճ է նէ թող մորթէ տեսամ», ըսաւ. բոլորն ալ իրարու երես նայեցան Մանոյ ուլը գրկեց ու տարաւ։ Երբ դաշտը հասաւ ուլին ոտքերը կապեց, երկու աչքերը համբուրեց ու հացը ծամելով անոր բերանը դրաւ. բայց փոքրիկ կենդանին չկերաւ։ Վազեց կանանչ քրքրուր խոտեր բերաւ, բայց ուլը անոնց վրայ չէր նայեր ու խուր արտիւռ կը հեծեր. կաթ պէտք էր ուլին։ Մէկէն մոլորած այծ մը նշմարեց, վազեց բռնեց, ու եղջիւրներէն քաշելով ուլին քով բերաւ։ Այծը ուլին կը զարնէր, չէր թողուր որ իր կաթը ծծէր։ Ընկերներէն մէկուն ըսաւ որ այծին գլխէն ամուր մը բռնէ. ինք ալ իսկոյն մէկ ձեռքով եռեւի երկու ոտքերը գրկեց ու միւսովը ուլը ստինքին մօտեցուց։ Ուլը քանի մը պուտ կաթ ծծեց. ատ իրեն հերիք էր մինչեւ իրկու։ Ալ Մանո խաղող, ձմեռուկ գողնալը մոռցաւ, կաթ կը գողնար ուլին համար մինչեւ որ ան խոտ ուտել սորվեցաւ։ Սեւ փոքրիկ սատանան քրքուր խոտին վրայ կը պառկէր։ Մանո ալ միշտ քովն էր, կոտրած ոտքը կը շոփէր։ Կը համբուրէր, ու չէր թողուր որ ճանճ մը անգամ անոր պլորիկ բուրդերուն վրայ նստէր։

Հօրեղբայրը բարկացաւ, ուզեց որ ուլը դուրս նետէ, բայց իր պզտիկ տղուքը բարեխօսեցին. ուլը մնաց։ Մանո մէկալնօրը հօրեղբորորդիներուն հետ չատ անուշ վարուեցաւ։

* * *

Քանի մը օր ետքը ուլը ոտք ելաւ ու սկսաւ կաղնիկաղ պտտիլ։ Մանոի էն ուրախ օրն էր այդ օր։ Մէյ մը գայն կը կայնեցնէր, մէյ մը կը գրկէր կը համբուրեր, մէյ մը կ'ոլորցնէր ու էն աղուոր ծաղիկները, էն անուշ խոտերը կը քաղեր ու կը կերցնէր։ Կէս օրուայ չողուն, երբ կրակ մը կը մաղուէր երկինքէն, ու գեանէն բոց կ'ելլէր, ուլին հետ գլուխ գլխի ուտին չուքին տակ կը քնանար։ Երբ կ'արթննար սրինգով աղուոր երգեր կը նուագէր։

Երբ կովերը իրենց ծամոցները կ'որոճային ու հորթերը կը քթուրտուէին, ինք պարերգներ կ'ածէր սրինգով ու ընկերները կը խաղային։

Ալ մեծ աղայ մըն էր Մանո, հօրեղբայրը ալ զինք չէր ծեծեր ու ամէն առտու հարսնուկը քիչ մը պանիր կը ծրարէր հացին հետ. ուլն ալ խոշորցեր էր. վիզը աղուոր բոժոժ մը ունէր, կը ցատկէր, կը խաղար ու միշտ Մանոի ետեւէն կ'երթար։

Մանո չէր ուզեր որ ուլը մեծնար, գիտեր թէ ամէն անցնող օր զինք իր սեւ ճակատագրին կը մօտեցնէին։ Հօրեղբայրը ուզեց ուլը մորթել. բայց Մանո չթողուց. «Ձեզի միս կը պիտնայ նէ հորթ մը մորթեցէք կերեք, իմ ուլիս ձեռք մի դպցնէք», կ'ըսէր։ Կը խորհէր թէ վերջապէս օր մը ուլը ձեռքէն պիտի առնէին ու ինք պիտի չկըրնար զայն պաշտպանել, ուստի ալ աւելի կը սիրէր զայն, ու ալ աւելի կը համբուրէր։ «Անուշ ուլիկ, կ'ըսէր, օր մը մեզ իրարմէ պիտի զատեն, ան ատեն որչափ պիտի տխրիմ ես, դուն ես իմ մխիթարանքս, որբ մըն ալ դուն ես»։

Այուն էր. հունձքը վաղուց ներս առած էին. այգիներուն տերեւները կաս կարմիր էին։ Մանո ջաղացք գնաց ցորեն աղալու, հոն չատ մարդ կար, իր կարգին սպասելու համար գիւղը ջաղացքին մէջ անցնելու էր։ Անհանգիստ էր, ուլին վրայ կը մտածէր։

Գեղջուկ ընկերները քովն եկան ու սկսան ուրախ ուրախ խօսիլ... մէկէն ջաղացպանը պօռաց «երբ տ'ելլեն Ատանայի ճամբորդները». բոլորն ալ մէկտեղ «վաղը չէ մէկալ ն'օր ըսին»։ Կէս օրն անցած էր երբ Մանո հօրեղբօրն հետ ալիւրը փեթակին մէջ կը պարպէր. երբ գործը լմնցուց ախոռը վազեց ուլին քով, հոն ուլ չկար։ Դրան առջեւ քիչ մը արիւն տեսած էր, սոսկաց։ Հարսնուկին հարցուց թէ ուլը ուր է. ան հացին վրայ տաքուկ կտոր մը միս տուաւ ու քանի մը խօսք մրմրթաց քթին տակէն։ Մանո հասկըցաւ, հացն ուտելիքը գետին նետեց և դուրս ելաւ։

Միւս օր ճամբորդներուն մէջ պատանի մըն ալ կար։ Մէջքը մէկ երկու հաց կապած էր, գրպանին մէջ քանի մը փարայ ունէր։ Մանոն էր որ ընտանիքէն գաղտուկ Ատանա կ'երթար։

ՏՕՆԱՊԵՏ ԼԻՒԼԻՃԵԱՆ

ԹԷ Ի՞ՆՉ ԿԸ ԽՕՍԻՆ ՄԵՐ ԿԻՆԵՐՆ ՈՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐԸ ԵՐԲ ԿԸ ՄԷԿՏԵՂԻՆ

Մեր կարգ մը ծթռած ու մաչած խնդիրներուն մէջ, չատ քիչ անգամ խնդրի նիւթ կ'ըլլայ սա թէ՝ «ի՞նչ կը խօսին մեր կիներն ու օրիորդները երբ կը մէկտեղին»։ Բայց, պիտի առարկէք թէ՝ երբ վարժապետական! քահանայական! կրթական! գեղեցիկ խնդիրներ կան. որոնք արդէն որ ալ խօսուին ու գրուին կարծես թէ նոր նոր են, բաւական ժամանակ կը ձգեն, աւելի կենսական ու աւելի հրահանգիչ նիւթերով զբաղելու։ Հարկաւ ո՛չ։ Ու չատ անգամ կը խորհիմ թէ՝ չունինք որ և իցէ թերթ մը, որ՝ գոնէ շաբաթը հեղ մը, կանանց յատկացեալ բաժին մը ունենար, և որուն մէջ խօսուէր, այն ամէն տեսակ նիւթերու մասին, որոնք մեր հայ կնոջ առօրեայ կեանքին հետ առնչութիւն ունեցած ըլլան։ Հոգ չէ թէ՝ մեր կիները, այնչափ միայն կը կարդան լրագիր, որչափ Հոթենթացիք և Զինացիք հայերէն կը կարդան. բայց ինչո՞ւ այս անտարբերութիւնը. միթէ հայ կինն ալ, եթէ երբեք կամք ընէ, չի՞ կրնար, ինչպէս ամէն բանի (պար, ֆոտ), նոյնպէս ալ ուսման մէջ Եւրոպացի կնոջ հաւասարիլ։ Այո՛. կը հասկնամ երբ ըսեն թէ՝ մերինները չունին կրթական միջոցներ որոնք եւրոպացի կիները ունին. ասի հիշդ է, բայց եթէ փոքրիկ չանդրութիւն մը ընեն իրենց կողմին, պզտիկ ջանք մը՝ սովրելու ու աւելի լաւ է ըսել կարդալու, այո՛, այն ատեն կրնամ ըսել որ, մեր մէջ մատի վրայ չպիտի համրուին կին գրողները, որոնք հիմայ, էն ըրածի պէս, հազիւ ամիսը մէկ քանի հեղ, գիւաւորի մը պէս, գրական հորիզոնին վրայ կը փայլին ու կ'անհետանան։

Եւ գիտե՞ք, սիրելի ընթերցողներ թէ՝

—Գնա՛, դարակս բաց, և կարմիր մարոկենիէ տուփը ինծի բեր։

Արիչիթա հնազանդեցաւ։

Քանի մը վայրկեան ետքը վերադարձաւ։ Գնդապետը տուփը առաւ անոր ձեռքէն և չերմեռանդութիւնով մը բանալով զայն, շատ մը թանկագին առարկաներու մէջէն չի յղկուած զմրուխտ մը առաւ անոր մէջէն։

Պահ մը զայն դիտելէ վերջը,—որպէս թէ յետին ողջոյն մը կուտար անոր—Ֆերնանտին տուաւ ըսելով.

—Պայման մը ունիմ սակայն...

—Ի՞նչ պայման։

—Այսինքն, չեմ ուզեր որ ասկէ ետքը այդպէս դառնօրէն լաս և ողբաս իմ առջեւս, որովհետեւ ինծի մեծ վիշտ կը պատճառես այդպէսով։

Ֆերնանտ անոր վիզը պլուռեցաւ, և դորովոտ ձայնով մը.

—Ա՜հ, գիտես արդէն թէ կը պաշտեմ քեզի։

Գնդապետը աչքերը գոցեց և հեշտութիւնով լեցուն ընդունեց այս ջերմ համբոյրները ու այս գգուանոյշ վարմունքը։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 26

ՀԱՆԳԻՒ ՄՕՆԷ

ՆԱԽԱՆՁՈՏ ԿԻՆ

ԱՌՈՒՍՋԻՆ ՄԱՍ

Ֆ.Բ.

Գնդապետը ժպտեցաւ երբ տեսաւ որ Ֆերնանտ կը խնդար։

Առջի օրուան բարկութենէն և տրամութենէն վերջ, բոլորովին ուրախացաց ինքզինքը, երբ այնքան զուարթացած տեսաւ այս թխորակ և հրաշալի աղջիկը։

Նիգացած տղու ցաւոտ դէմքով մը, ինչպէս պզտիկ աղայի մը պէս, որուն մայրը կը կատարուի ամէն ատեն, Ֆերնանտ, Էլիզը չը տեսնելու զարնելով, ըսաւ իր հօրը մէկէնմէկ։

—Հայրի՛կ, աղաչանք մը ունիմ քեզի։

—Ըսէ տեսնենք, արդեօք չա՞տ ծանր աղաչանք մըն է ըսելիքդ։

—Խենթ փափաք մը ունիմ, կ'ուզեմ որ նուէր մը տաս ինծի։

—Ի՞նչ նուէր։

—Մե՛ծ նուէր մը։

—Ըսէ՛, շո՛ւտ ըսէ։

—Բայց պիտի տա՞ս։

Գնդապետը ուսերը թեթեւ մը թոթուեց, կարծես ըսելու համար թէ՝ կարելի՞ է որ մերժեմ։

Ֆերնանտ ձեռքերը անոր երկու ուսերուն վրայ դրաւ ու անոր աչքերուն մէջ սկսաւ նայիլ, կարծես մագնիսացնելու համար զայն, ըսելով.

—Կ'ուզեմ որ զմրուխտ ինծի տաս։

—Զմրո՞ւխտս։

—Այո՛։

Գնդապետը քանի մը վայրկեան լուռ կեցաւ։

—Շատ կը մտածես կոր, ըսաւ Ֆերնանտ մեղմիւ։

—Չէ՛, բայց...

—Բայց ի՞նչ։

—Միտքս զմրուխտը չի տալ է, իմացա՞ր, ըսաւ գնդապետը որ բնաւ չէր համզուէր։

—Ասանկով մեծ դժբաղդութիւններ պիտի գան մեր տունին վրայ,

—Ահա՛, ճիշդ Արիչիթան խօսքն է ատիկա։

—Հայրի՛կ, հայրի՛կ, կ'աղաչեմ, Սի-Համզաի զմրուխտը ինծի տուր, կ'աղաչեմ, կը պաղատիմ հայր...։

—Ուրեմն ըսէ թէ ի՞նչ պիտի ընես։

—Չեմ կրնար ըսել. ատ գաղտնիք մըն է ինծի համար։

Գնդապետը անոր պատասխանէն դժգոհ՝

—Ուրեմն ամուսնութեանդ օրուան սպասէ, որպէս զի առնես զայն, ըսաւ։

—Հա՛յր, կ'ուզես որ ծունկի՞ չոքիմ առջիդ, և այնպէս պաղատիմ...

—Հօրեղբա՛յր, ըսաւ անդիէն մեղմիւ Էլիզ, տուր, ի՞նչ կ'ըլլայ... տե՛ս որքան կը փրփրի... թերեւս յուզուելն հիւանդանայ, տո՛ւր, կ'աղաչեմ...։

—Այո՛, այո՛, մրմրաց գնդապետը, տեղեկութիւն մը չունի այս մասին։

—Միտքս զմրուխտը չի տալ է, իմացա՞ր, ըսաւ գնդապետը որ բնաւ չէր համզուէր։

—Ասանկով մեծ դժբաղդութիւններ պիտի գան մեր տունին վրայ,

—Ահա՛, ճիշդ Արիչիթան խօսքն է ատիկա։

•

—Հայրի՛կ, հայրի՛կ, կ'աղաչեմ, Սի-Համզաի զմրուխտը ինծի տուր, կ'աղաչեմ, կը պաղատիմ հայր...։

—Ուրեմն ըսէ թէ ի՞նչ պիտի ընես։

—Չեմ կրնար ըսել. ատ գաղտնիք մըն է ինծի համար։

Գնդապետը անոր պատասխանէն դժգոհ՝

—Ուրեմն ամուսնութեանդ օրուան սպասէ, որպէս զի առնես զայն, ըսաւ։

—Հա՛յր, կ'ուզես որ ծունկի՞ չոքիմ առջիդ, և այնպէս պաղատիմ...

—Հօրեղբա՛յր, ըսաւ անդիէն մեղմիւ Էլիզ, տուր, ի՞նչ կ'ըլլայ... տե՛ս որքան կը փրփրի... թերեւս յուզուելն հիւանդանայ, տո՛ւր, կ'աղաչեմ...։

—Այո՛, այո՛, մրմրաց գնդապետը, ինծի ալ անանկ կուգայ։ Բայց ի՞նչ տեսակ աղջիկ է այս։

Ֆերնանտ բոլորովին խեղդուկ ձայներով կը շարունակէր։

—Հա՛յր, կ'ուզե՞ս որ ծունկի գալով աղաչեմ քեզի. ծունկերս գետնին փակցնելով աղաչե՞մ քեզի։

—Հօրեղբա՛յր, մեղքցիր աղջիկիդ։

—Լաւ ուրեմն, պիտի տամ պօռաց գնդապետը բարկութիւնով. և աւելի հօրեղբօր աղջկանդ սիրոյն համար է որ կուտամ, քանի որ կ'աղաչէ անիկա։ Բու աղաչանքի ձեւերդ մերժումի կը համապատասխանեն միայն։

—Ա՜խ, նորէն հօրեղբօր աղջկանս պատճառաւ... կ'ըսէր մտքէն Ֆերնանտ։ Եւ իբր չնորհակալութիւն իր աչքերը ըսին Էլիզի, «կ'սատեմ քեզի»։

Գնդապետը իր կորովի ձայնով Արիչիթան կանչեց։

Պառաւը անմիջապէս մարմարիոնէ սալաքարը ձգելով, եկաւ գնդապետին առջեւն անկուեցաւ՝ առանց բերանէն բան մը հանելու։

Գնդապետը անոր բանալի մը տալով։

—Գնա՛, դարակս բաց, և կարմիր մարոկենիէ տուփը ինծի բեր։

Արիչիթա հնազանդեցաւ։

Քանի մը վայրկեան ետքը վերադարձաւ։ Գնդապետը տուփը առաւ անոր ձեռքէն և չերմեռանդութիւնով մը բանալով զայն, շատ մը թանկագին առարկաներու մէջէն չի յղկուած զմրուխտ մը առաւ անոր մէջէն։

Պահ մը զայն դիտելէ վերջը,—որպէս թէ յետին ողջոյն մը կուտար անոր—Ֆերնանտին տուաւ ըսելով.

—Պայման մը ունիմ սակայն...

—Ի՞նչ պայման։

—Այսինքն, չեմ ուզեր որ ասկէ ետքը այդպէս դառնօրէն լաս և ողբաս իմ առջեւս, որովհետեւ ինծի մեծ վիշտ կը պատճառես այդպէսով։

Ֆերնանտ անոր վիզը պլուռեցաւ, և դորովոտ ձայնով մը.

—Ա՜հ, գիտես արդէն թէ կը պաշտեմ քեզի։

Գնդապետը աչքերը գոցեց և հեշտութիւնով լեցուն ընդունեց այս ջերմ համբոյրները ու այս գգուանոյշ վարմունքը։

(Շարունակելի)

սա լաբալիսեան ճշմարտութիւնը կայ ու կը մնայ թէ, մեր կիները, շատ քիչ բացառութեամբ, երբ կը հաւաքուին, իրենց խօսակցութեան գլխաւոր նիւթն է պար, նուագ, նորաձեւութիւն ու անխուսափելին՝ բանաստանք. ոչ մէկ խօսք մը, ակնարկութիւն մը կ'ընեն, լրագրի, գիրքի կամ ինչ բան որ առընչութիւն ունի ուսման հետ. և ինչպէս մնդադրենք հայ կինը երբ անդին դաբակզրիկ ուսեալ օրիորդներն անգամ, որոնք, յաւակնութիւնը ունին զարգացեալ ըլլալու, մազի չափ չեն շեղիր մօրենական սովորոյթներէն բամբասանքը իր բոլոր պարագաներովը, երբ մէկտեղէն, ձեզ կ'ապահովցնեմ թէ, ոչինչ տարբերութիւն ունին իրենց անուս ու տգէտ մայրերէն. սա մեծագոյն տարբերութեամբ միայն որ, մինչդեռ անոնց մայրերը ժողովրդական բառերով իրենց միտքը կը հասկցնեն, միւսները այսինքն զարգացեալ՝ օրիորդները, իրենց սորված քանի մը ֆրանսերէն բառով կը համեմեն խօսակցութիւնին։ Ու նորէն պնդեցէք թէ մեր հասկսեռը յառաջդիմութեան մէջ չէ՝, հէ՞։

Ինչպէս ըսի, տխուր բայց ցաւալի ճշմարտութիւնն է այս. և կինը, որ ընտանեկան չէնքին հիմն է, ու ան է որ պիտի պատրաստէ մեր ապագայ սերունդը, ինչպէս կը յուսար որ օգտակար ըլլայ իր զաւկին, իր ապագայ նեցուկին, երբ անիկայ կամ տգէտ է, և կամ ուսեալ է իր գիտցած կերպովը։ առաջին պարագային օգուտ մը չկրնար ունենալ իր զաւկին, չըմբռնելով իր պաշտօնին վեհութիւնը. ու երկրորդ պարագային, իր քիչ մը ուսմունքովը, փոխանակ օգտակար գրքեր կարդալով, աւելի լայն մղում մը տալու իր ուսմունքին, վէպերով իր երեւակայութիւնը խանգարած է, ինչ որ միւնոյն է ըստ իս։ Ու այս պարագային է որ պիտի խնդրէի, այն ամէն կին գրողներն, որոնք ձեռնհասութիւն ունին. սա կնոջական խնդիրներուն մասին, պիտի աղաչէի որ գոնէ չաբաթը մէկ անգամ, միայն կիներու յատուկ նիւթերու վրայ գրէին, քանի որ կին գրողներ չեն պակսիր մեր մէջ։ Միայն թէ անոնք ալ բարեյօժարութիւնը պիտի ունենային սա յոգնութիւնը ստանձնելու։ Բայց, այնպէս կը հաւատամ թէ՝ չպիտի վարանին ընդունիլ սա խոնարհ առաջարկս ի սէր իրենց քոյրիկներուն։

Ցիշենք սա ալ թէ՝ «Մանզումէ» այն թերթն է, որն որ ամէնէն շատ տեղ նուիրած ըլլայ կիներու բաժնին, և որուն շաբաթ օրուան խմբագրականները շատ քիչ բացառութեամբ, ուրիշ նիւթերու վրայ կը խօսին։ Ու հաւատացէք որ ամէնէն մեծ ու ամէնէն պիտանի օգուտն է որ կ'ընեն հայ կնոջ։

Գ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ նոր դեսպանին մէջ իր նորութեան հետ տարօրինակութիւն մը նայ։ Անցեալ երեքշաբթի օր, Սէն Նազարին մէջ կատարուած ընտրութեան մը վաւերական կամ անվաւեր ըլլալը հաստատելու համար գումարուած ժողովին մէջ, անդամներէն Մ. Լարժանթի ամբողջ անդամներուն անպարկեշտ և գող ըլլալը բարձրաձայն և համարձակ յայտարարեր է։ Այս յայտարարութեան վրայ անդամները ամէնքն ալ Մ. Լարժանթիի վրայ յարձակելով կատարեալ կռիւի մը կը վերածեն ընտրութեան օրինական ըլլալը հաստատող քննութիւնը և ժողովատեղին ալ կը վերածուի կռուասրահի մը։ Ցիշեալ կիցով ու բռունցքով խառն կռիւին լուրը կը հասնի մինչեւ Դասլիճ։ Մ. Քոմպի բաղդաւորութիւնը ըլլալու է ասիկա, իր առաջին քայլին մէջ այս տեսակ անօրինակ եղելութեան մը պատահիլը օրինակելի է իրեն համար, որովհետեւ շատ շուտ կ'ըմբռնէ իր պաշտօնին դժբախտ կողմերը։ Կ'ըսեն թէ կռիւը այնչափ սոսկալի եղած է որ խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար անագին դժուարութեանց մատնուած են այդ եղելութենէն չախորժողներ։ Անդամներէն ոմանք անորակելի լեզուներ մը ալ գործածեր են իրենց կռիւին մէջ, այնչափ որ մենամարտի հրաւէր իսկ կարդացուեր է վկաներու արձանագրութեամբ։ Ահա Ֆրանսայի նորընտիր նախարարութիւնը զբաղեցնող իր տեսակին մէջ բաւական ծանր խնդիր մը։

ՁԻՆԱԿԱՆ պատերազմներուն ժամանակ Գերմանի զինուոր մը, Ֆինացի աղջկան մը կը սիրահարի, աղջիկը և գերմանացին կ'ուզեն ամուսնանալ բայց աղջկան ծնողը թոյլտուութիւն չեն ըներ, ուստի զինուորը յուսահատ Գերմանիա կը դառնայ։ Բայց վերջերս, երիտասարդը Գերմանիոյ մէջ Լեմինկէյնի հանքերուն մէջ աշխատած ժամանակ իր նշանածէն նամակ մը կ'ստանայ, որով աղջիկը կը յայտնէ թէ իր ծնողքին հաւանութիւնը առնելու յաջողած է։

Եւ որպէս զի երիտասարդը կարենայ Ֆինաստան վերադառնալ, աղջիկը ճամբու ծախքն իսկ ղրկած է։ Երիտասարդը այս ուրախութիւն լուրը առածին պէս Ֆինաստան երթալու համար ճամբայ կ'ելլէ,

Սիրահարութիւնն ալ ասանկ կ'ըլլայ։

ՄԱՐԹԻՆԻՔԻ ԱՂԷՏՔԸ.— Մարթինիքի աղէտքին ահռելիութեան գաղափար մը կազմելու համար բաւական է կարդալ հետեւեալ նամակը, զոր սպայ մը կ'ուղղէ իր քրոջ։

«Զեմ համարձակիր մանրամասնութիւններ հաղորդել քեզ։ Ինչ որ կը բնաս երեւակայել իր ահռելի, դարձեալ իրականութեան չի հաւասարիր։ Անկարող պիտի ըլլամ բառերով բացատրելու։ Ես աչքերովս տեսայ, անոնք ընդվզեցան արտաբերքէն։ Ցիսուն հոգի, հարիւրապետի մը հրամանին տակ, Սէն Բիէռ գացինք տեղւոյն պանքային արժէքաւոր իրերը ազատելու համար։ Ժամը մէկին ցամաք ելանք, նկարագրի տեր մարդ պէտք է, քաղքին մէջ շրջելու համար։ Մէկ փողոց միայն տեսայ, որ դէպի պանքային փողոցը կը տանէր։ Ահռելի կերպով յօշոտուած, ածխացած դիակները փռուած էին իրարու վրայ։ Փայտէ մասերը բոլորովին փճացած էին։ Պանքային արկղամաւրները չէին պահուած նկուղներու մէջ, որով խորտակուած և իրենց պարունակութեան մէկ մասը հալած էր։ Այսպէս 50 հոգի հերոսական ընթացք մը ունեցանք, ոտքերնիս հրակէզ մոխիրի և 40—50 աստիճան ջերմութեան մէջ, չորս կողմէն շրջապատուած փլփլիկած պատերով և մեր աչքին առջեւ ունենալով ահռելի տեսարան մը։ Ոչ մէկ բան արգելք եղաւ մեր մարդոց, իրենց պարտականութիւնը կատարելու։ Նկուղները չափազանց տաքցած էին։ Զորս ժամ հոն մնացի, վախնալով դուրս ելլելէ, որպէս զի արեան համախռնում տեղի չունենայ։ Եօթը-ութը միլիոնի արժէքով թուղթ և դրամ անցաւ ձեռքէս, որոնք ծուլեցան փոխադրուեցան»։

ԳԱՆԱՏԱՑԻ առեւտրական սենեակներու դիւանները Թորոնթոյի մէջ համաժողով մը գումարելով, գոհունակութիւն յայտներ են անգլիական կառավարութեան իր գաղթականութեանց նկատմամբ ըռնած պաշտպանողական ընթացքին։

ԱՆԳԼԻՈՑ պատերազմական նախարարութեան հրատարակած վիճակագրութենէն կը տեսնուի որ, պատերազմին համար Անգլիացիներուն կողմէ ծախսուած գրամը 172 միլիոն անգլ. ոսկի կը հասնի։

ՊԱՊԻՆ յոբելեանին առթիւ Ամերիկայի հանրապետութեան նախագահ Մ. Ռուզվէլտի շնորհաւորութիւնները մատուցանելու պաշտօնը ունեցող պատուիրակութիւնը Պապին ներկայացաւ։ Պատուիրակութիւնը Պապին ներկայեց գեղեցիկ հատոր մը խիստ գեղարուեստօրէն կազմուած, ուր նախագահ Մ. Ռուզվէլտի գրական արտադրութիւնները զետեղուած էին։ Պատուիրակները յետոյ Պապական քարտուղարին հետ տեսակցութիւն մը ունեցան Փիլիպպեան կղզիներու կրօնական խնդիրներուն համար։

ՆԱԻԱՑԻՆ ՆՈՐ ՍԷՆՏԻՐԱ ՄԸ.— Լաւատեղեակ աղբիւրներէ կը ծանուցուի թէ անգլեւքանատեան ծովային համաձայնութիւն մը կը ծրագրուի, Մարկանի ծովային սէնտիքային դէմ մրցելու համար։ Սրագրութեանց շոգենաւերու երթեւեկ մը պիտի հաստատուի, որ Քանատա-Խաղաղական երկաթուղիի գծին պիտի կապուի։ Կ'ըսուի թէ մեկնումի նաւահանգիստը պիտի ըլլայ Միլֆորտ-Հավէն, Կալլէսի երկրին մէջ։ Վանքուվրէն արագընթաց շոգենաւեր պիտի մեկնին դէպ ի Ձին, Ճաբոն, Աւստրալիա և այլն։ Կ'ըսուի թէ անգլիական կառավարութիւնը իր աջակցութիւնը պիտի նուիրէ Քիւնարտ ընկերութեան, զոր իր կողմը չահիլ կ'ուզէ Ովկիանոսի դրբրոդը։

ՄԻԼԱՆԷՆ կը հաղորդուի թէ ուսուցչապետ Ռիվա, և արտաքին գործոց նախարար Բրինէդդի, Ալպեան լեռներու մէջ ձիւնակոյտի մը տակ մնալով մեռած են։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ «Բայզերին Աւկուսթա» մեծ յաջանաւը որ ասկից 7 տարի առաջ դէպի արտասահմանի ջուրերը գացած էր նորէն Բիլի նաւահանգիստը վերադարձած է,

ՍԻԱՄԻ գահաժառանգ իշխանը վերջին շաբաթ իրիկուն իր հետեւորդներով մեկնեցաւ Պերլինէն դէպի Էջրն, ուր պիտի մնայ քանի մը օր։

ՍՈՍԿԱԼի երկրաշարժի ցնցումներ տեղի ունեցան Աւստրիոյ Ագիրիա նաւահանգիստի մէջ։ Նոյն միջոցին լսուած են նաև ստորերկրեայ որոտումներ։ Բարեբաղդաբար մեռաս տեղի չէ ունեցած։

ՄԱՐԹԻՆԻՔԻ բնակչութիւնը միշտ խուճապի մատնուած վիճակի մը մէջ կը գտնուի։ Իր պաղարիւնը պահող միակ անձը, այս ընդհանուր քաոսին մէջ, ծովակալ Սէրվանը կը թուի ըլլալ, որ ի զուր ամէն փորձ կ'ընէ յուզեալ մարդերը հանդարտեցնելու համար։ Ամերիկացի գիտուններ սա կարծիքը կը յայտնեն թէ Սուֆրիէր և Բրլէ հրաբուխները հետզհետէ հանդարտելու վրայ են։

ԱՇՆՊԷՍ կը հաւաստուի թէ, հարիւրածանօթ դրամատէր Բիրքոն Մորկան մէկ միլիոն չիլինով գնած է արծաթի և անագապղինձի առարկաներու հնագիտական հաւաքածոյ մը որ Պերլինի մէջ կը գտնուի։

ՄԱՏՐԻՏԻ մէջ անցեալ Ջորեքշաբթի օրը հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Քանալէեասի։ Կոչնականներուն մէջ կը գտնուէին 59 երեսփոխաններ ծերակուտականներ, բաժակաճառերու միջոցին Քանալէեաս յայտարարեց թէ հակառակ տիրող կարծիքներուն, ինքը Սակսագային հակառակորդ մը չէ եղած։ «Ես կը փափաքիմ, որ յարեց երկրագործական նախկին նախարարը, արդի ազգութիւն մը ըլլանք և ոչ թէ 18դդ. դարու ժողովուրդ մը։» Ատենաբանին կարծիքով երկու կուսակցութիւններ գոյութիւն պիտի ունենան ապագային, որոնք կռուի մէջ ըլլան, մէկը ազատական և միւսը պահպանողական։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.— Ռուս շոգենաւային ընկերութիւնը, որ «Քորնիլով շոգենաւը Պարսկաստանի հարաւային նաւահանգիստները ղրկած էր, այս անգամ մտադիր է եղեր նաեւ մօտերս «Թրուվոր» շոգենաւն ալ Օտեսայէն ղրկել Պարսկաստան։ Ընկերութեան պաշտօնեաները կ'ըսեն թէ «Քորնիլով»ի երթեւեկութիւնները յաջող արդիւնքներ տուած են։ Ընկերութիւնը կ'աշխատի իր գործառնութիւնները աւելի ընդարձակել, Պուշիրի, Պէնտէր Ապպասի և տեսակին ուրիշ նաւահանգիստներու հետ։ Ընկերութիւնը տեսնելով իր գոհացուցիչ արդիւնքները, հարկաւ պիտի ջանայ այդ գործառնութիւններուն ընդարձակման համար նաւերու քանակը շատցնել։

ԱՆԳԼԻՈՑ թագաւոր Էտուարդ է.ի թագադրութեան հանդէսներուն ներկայ պիտի գտնուի Ճարոնի կառավարութեան կողմէ՝ իշխան Դոմացու, որ հանդուցեալ Վիգթորիա թագուհիին գահակալութեան 60դդ տարեդարձին առթիւ ալ Ճաբոնի կառավարութիւնը ներկայացուցած էր Լոնտոնի մէջ։ Դոմացու իշխանը ժամանակաւ Պուտապայականութեան կրօնական պաշտօնը ուներ, զոր յետոյ լքանելով սկսաւ ուսումնասիրութիւններ կատարել օտար երկիրներու մէջ։ Վիգթորիա թագուհին ներկայութեան ընդունած էր Դոմացու իշխանը, որ Ճաբոնական ցեղէ առաջին մարդն էր որ կ'արժանանար այս պատուոյն։ Իշխանը մասնաւոր այժմէութիւն ստացաւ 1894ի չինեւճաբոնական պատերազմին պատճառաւ, ուր իբր զինուորական հրամանատար մեծ դեր կատարեց։

ՍՊԱՆԻՈՑ թագաւորը ստորագրեց 338 միլիոն 4 հարիւր հազար բէզէթաի ներքին փոխառութեան հրամանագիրը։

ԲԱՐԻԶի մէջ հոտի սիրահարներ, գունատ և հոտ չունեցող ծաղիկները իրենց նախկին վիճակին վերածելու համար նոր հնարք մը ձեռք բերած են։ Ծաղիկները կլիսէրինով թրջելէ վերջ, սառոյցէ դարակի մը մէջ կը դնեն։ Յետոյ այդ դարակին մէջ նոյն ծաղիկին հոտով բաղադրուած ոչ-փոխ-ոչ կը ներմուծեն։ Այս եղանակով ծաղիկները թէ՛ հոտ և թէ գոյն կը ստանան։ Այսպէս թոռմած ծաղիկներն ալ այլ եւս արժէք ստանալու վրայ են։ Բարիզի մէջ փողոցի ստահակները սկսած են իրենց շահու աղբիւր ընել յիշեալ հնարքը, թոռմած ծաղիկներ հաւաքելով։

ԹԷՎԱՀԱԹ

ՆԸՇԱՆ

Եավերանը Հաղրեթը Շէհրիեարիտէն պինպաչը Բիֆաթ. Անմէա Բիֆաթ պէյէ իքինճի բիւթպէտէն մէճիտի.

Ֆրանսա տէվլէթը ֆախիմէպնին Տէրսաատէթ քոնսոլոսը Մ. Սիլիէբէ իքինճի բիւթպէտէն Օսմանի, վէ Ֆրանսա սէֆիրէթի աթաչէ միլիթէրի թոփը պինպաչլոսը Մ. Տիւրօնա բիւթպէի մէվքիբէտէն Մէճիտի նշանը ղիչանլարը ինսան պույրուլմուշ տրը։

—Ֆէս վէ պէզ ֆապրիգաի Հիմաեուսլարը նշաղրը Ֆէրիդ սատ. Մաշիտատն բաշա հազրէթլէրինին քէրիմէսի Բուհիեէ հանըմա իքինճի բիւթպէտէն Շէֆգաթ նշանը Հիմաեուսը ինսան պույրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

Բ. ԴՐԱՆ ՄԵՋ.— Ֆրանսական դեսպան Մ. Քոնտրան առջի օր Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

ԱՆԳԼԻՈՑ թագաւորին թագադրութեան, Օսմ. պետութեան կողմէ ներկայ գտնուելիք պատուիրակները երկուշաբթի օր Լոնտոն պիտի մեկնին Աբրեւելեան ճեպընթացով։ Այս պատուիրակութիւնը կը կազմեն պետական Խորհուրդի քաղաքային ճիւղի անդամ Թուրխան փաշա, Օրէնսդիր ճիւղին անդամ Ալի Նամըգ պէյ և Կայս. թիկնապահ Նասրը փաշա։

ԵՈՐԿԷՑ ՄԻԽԱՒԼՈՎԻՉ մեծ դուքսն ու մեծ դքսուհին, առջի օր ժամը 8ին, ռուսական «Զիհայէվ» շոգենաւով Պոլիս ժամանեցին։ Ռուսիոյ դեսպանը ու առաջին թարգմանը շոգենաւ գացին բարի գալուստ մաղթելու։ Մեծ դուքսը, դքսուհին, դեսպանը ու առաջին թարգմանը Թոփհանէ ցամաք ելան, ուրկէ Պոլսոյ կողմը անցնելով Այսաոֆիա մզկիթը այցելեցին և իրիկուան ժամ 10ին Ռուսիոյ դեսպանատունը գացին։

—Կայս. անձնական սպայակոյտին հրամանատար Շաքիր փաշա, նոյն գիշեր, Ռուսիոյ դեսպանատունը երթալով Վեհ. Սուլթանին Կայս. բարեւները հաղորդեց և բարի գալուստ մաղթեց մեծ դուքսին ու դքսուհիին, որոնք, Շաքիր փաշայէն խնդրեցին իրենց շնորհակալութիւնները մատուցանել յոտս Կայս Գահոյին։

—Առջի գիշեր Ռուսիոյ դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ մեծ դուքսին ու դքսուհիին, որուն ներկայ գտնուեցաւ նաև Շաքիր փաշա։ Սեղանէն ետքը Միխայիլովիչ մեծ դուքսն ու մեծ դքսուհին «Զիհայէվ» շոգենաւը գարձան, այսօր նոյն շոգենաւով Ռուսիա մեկնելու համար։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ.— Յառաջիկայ Օգոստոսին, Պելժիգայի թագաւորին հովանաւորութեան տակ առեւտրական և արհեստական միջազգային համաժողով մը պիտի գումարուի Օսթանտի մէջ։ Օսմ. կառավարութիւնն ալ այդ համաժողովին մասնակցելու հրաւէր ստացած է, որուն ներկայ պիտի ըլլայ Պրիւսէլի կամ Բարիզի Օսմ. դեսպանատուններու պաշտօնատարներէն մէկը։

ՏԱՍԱՆՈՐԴԷ ԱԶԱՏ.— Կայս. Թանգարանի ընդհ. տնօրէն Համի պէյ, իր Ատաբազարի ագարակին մէջ գայլուկի (էօմիւր օթու) մշակութիւնը փորձած և յաջողած ըլլալով, այս բոյսին մշակութիւնը ընդհանրացնելու նպատակով խնդրած էր որ տասը տարի տասանորդի տուրքէ ազատ մնայ, ինչպէս կ'ըլլան նորատունկ ձիթենիներն և գետնախնձորները։ Կայս. Իրատէ մը շնորհեց այս խնդրուածը։ Գայլուկը, ինչպէս յայտնի է, գարեջուր շինելու կը գործածուի։

ՍԱՄՈՍԻ իշխանապետութիւնը որոշեց պաշտօնական թերթ մը հրատարակել և այս պատճառով այժմ հրատարակուած կէս-պաշտօնական թերթը պիտի դադրի։

—Սամոսի նաւահանգիստներէն բեռառնող օտար նաւերէն թոնօ գլուխ 10 փր. տուրք պիտի առնուի։

ԴԵՂԱՎԱՃԱՌՆԵՐԸ.— Դեղի վաճառական Բասքալ Ալիքեան էֆ.ի համար ծանուցուեցաւ թէ վաճառատուներն առնուած 51 տեսակ դեղերու 30ը ստուգած ըլլալուն համար, յիսուն ոսկիի տուգանքի դատապարտուած է, նաեւ ծանուցուած էր թէ, եթէ այդ տուգանքը մինչեւ մայիս 15 չվճարուի, Ալիքեան էֆ.ի վաճառատունը փակուի։ Բայց Ալիքեան էֆ. գործը ուզեր է ձգձգել, առարկելով որ վաճառատունը ուրիշին կը վերաբերի։ Ատոր վրայ վաճառատունը կնքուեր է։ Ալիքեան էֆ. վերջերս բժշկական Ժողովին դիմելով խնդրեր է որ ներուի, բայց պատասխան ստացեր է թէ մինչեւ որ տուգանքը չվճարէ, վաճառատունը պիտի չբացուի։

—Իդոամ կ'իմանայ թէ Մէրհամէթճեան, Արոլանեան ու Մէղիքի դեղարանները տուգանքի գատապարտուած են՝ պահանջուած քանակութեամբ մորֆին չպարունակող աֆիոնի ոգի ծախելնուն համար։

ՔԱՂԴԵԱՑԻՆԵՐՈՒ Պարիսարք Տ. Էմմանուէլ Թօմա, կայսերական Պալատ երթալով, տեսակցեցաւ Ա. քարտուղար Թանսին պէյի հետ։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շնութեանց նախարարութիւնը որոշեց Ատալիոյ նաւահանգիստին ընդարձակման ուսումնասիրութիւնը յանձնել ճարտարագէտ Ասլանեան էֆ.ի, եւ այս մասին Բ. Դուռէն արտօնութիւն խնդրեց 150 ոսկիի համար ծախք մը վճարել յիշեալ ճարտարագէտին։

ՏԵՂԱԿԱՆ ալիւրներով պատրաստած հացերը գոհացուցիչ ըլլալով, Օսմ. զինուորներուն հացերը այսուհետեւ տեղական ալիւրներով միայն պիտի պատրաստուին։ Այս առթիւ Սպարապետութիւնը հեռագրով հրաման ղրկեց Էնկիւրիի կուսակալութեան որ առ այժմ 20 վագոն կակուղ եւ ճերմակ ցորեն ղրկէ Պոլիս։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ պարսկական դեսպան իշխան Միրզա Ռիզա խան, Անտալուզիա եւ Փորթուկալ այցելելէ ետք՝ Բարիզ մեկնած է. Քոնթրէքսէվիլ երթալով Վեհ. Շահին ներկայանալու համար։

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՆ.— Օսմ. Կայս. Պանքային մասնաճիւղերուն մէջ պաշտօնի հետեւեալ փոփոխութիւնները կատարուեցան։

Պէյրութի տնօրէն Մ. Կօրբահ տեղ Մերսինի եւ Ատանայի տնօրէն Մ. Ֆըրանկուտիս։

Պէյրութի Բ. տնօրէն Մ. Թալու Ատանայի տնօրէն տնուհնուած է։

Ատանայի Բ. տնօրէն Մ. Կրիւպէրկ տնօրէն անուանուած է Աֆիոն-Գարահիսարի, որուն ալ Սելանիկ պիտի երթայ Բ. տնօրէնի պաշտօնով։

ԺԱՆՏԱՀՈՏ.— Ցունիս 9ին Թուխի (Եգիպտոս) մէջ մէկ դէպք։

ՇԱՔԱՐԻ գինը փոքր բարձրացում մը կրեց։

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ առեւտրական յանձնաժողովը առջի օր դարձեալ գումարուեցաւ։

ՊԱՃԱՐԱԽՏ.— Տրապիզոնին 15/28 մայիս թիւով կը գրեն. «ածխային պաճարախտ երեւան եկաւ մօտակայ գիւղի մը, Սէֆանօսի մէջ, եզերաս եւ կովերու վրայ. բայց տակաւ կանհետի։

—Մանասթր 1/14 մայիս.—Թօփճըլար գաւառակին մէջ ծաղկախտ ծագած է ոչխարներու մէջ։ Կը վախցուի որ տարածուի։

Նոյն պաճարախտը ծագած է նաեւ Էլասօնիայի Լաթրոս գաւառակին մէջ, բայց դադրած։

—Պոլսոյ եւ շրջականերուն մէջ ալ ձիերու ռնգածորք կայ։

ԻԶՄԻՐԼԻՑԻ շոգեշարժ, ինչպէս նաեւ անասուններէ քաշուած թրամվայներուն պարութեան Իզմիրի քաղաքապետին կողմէ քննուած ըլլալով, Պալիին կողմէ Բ. Դուռ պիտի ղրկուի, Վեհ. Սուլթանին հաւանութեան ենթարկուելու համար։

Բոլոր պատրաստութիւնները տեսնուած են գրեթէ այս գիծին հաստատման համար, որ կարեւոր օգտակարութիւն մը պիտի ունենայ, իր ընթացքին վրայ գտնուած բոլոր տեղերուն համար։

ԴՐՕՇ.—Վեհ. Սուլթանին կողմէ պահեստի հեծելազօրաց 5դ գունդին (էյտիրնէ) շնորհուած դրօշը պաշտօնական արարողութիւններով և հանդէսներով ընդունուած է։

ՇԻՐՔԷԹի ԽԱՑՐԻԼԻի անցեալ 1317 տարւոյն հաշիւներէն կը տեսնուի թէ ընկերութեան շոգենաւները այդ տարիին մէջ տասը միլիոնէ աւելի ուղեւոր փոխադրած են։ Բան մը որ առաջին անգամն ըլլալով կը պատահի Շիրքէթի տարեգրութեանց մէջ։ Շիրքէթի Խայրիէն հակառակ իր համեստ սկզբնաւորութեան, աւելորդ է ըսել թէ, հիմա ամէն կերպով զարգացեալ և յառաջդէմ վիճակի մը մէջ կը գտնուի։ Անոր շոգենաւերուն արագընթացութիւնը, մաքրութիւնը և կանոնաւոր երթեւեկութիւնը յիշելու պէտք չկայ։ Այս Վարչութիւնը նոր ձեւով քանի մը փոքր շոգենաւեր ալ յանձնարարած է Վոսփորի երկու եզերքներուն միջև երթեւեկելու համար. ինչպէս նաև Վերին Վոսփորի համար ալ ժամը տասնըհօթը մղոն արագութեամբ մեծ շոգենաւներ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ.—Այս անունը կրող գիրք մը հրատարակուեցաւ վերջերս Բարիզի մէջ Մարթինօ անուն անձի մը կողմէ։ Յառաջաբանին մէջ հեղինակը Փոքր—Ասիոյ բնական վիճակին վրայ կարդ մը ընդարձակ տեղեկութիւններ տալէ վերջ կը խօսի Թուրքիոյ և Ֆրանսայի միջեւ գտնուած առեւտրական յարաբերութեանց վրայ։ Այս գիրքէն կը տեսնուի թէ 1900 տարիին մէջ 210,000 ֆրանքի մետաքս և մետաքսեղէն եւ 9,349,620 ֆրանքի գինի արտածուած է Թուրքիայէն Ֆրանսա։

ԱՐՄՏԻԲԻ ՀՐԱՑԱՐԱԿԸ.— Առջի օրը Պոլսոյ հրապարակին վրայ կակուղ ցորեններ ծախուեցան, տեսակին համաձայն, $9^1/_2$—$11^1/_2$ ղրուշի, լիպրայէն վար. իսկ կարծր ցորենը $30^1/_2$—$31^1/_2$ փարա։ Երէկ Անատոլէն 8500 քիլէ ցորեն բերուեցաւ Կ. Պոլիս։ Պատրաստ ապրանք չատ կայ։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ քննիչ մարմնոյն երրորդ կարգի գոմիսէրներէն Սեդրաք էֆ. իր ատենաբանովը Պիթլիզի նահանգին մէջ պաշտօնի կոչուեցաւ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Եանուարիին երկուշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ շաբաթ օրը ու գիշերը երեք անգամ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուեր են, բայց միայն առնի մը պատը փլեր է։

ԹԱՇՏԷԼԷՆԻ ՋՈՒՐԵՐԸ.— Բժշկական Ժողովը քննել տալով փոքր չիշերով ծախուած Թաշտէլէնի ջուրերը սա համոզումը գոյացուցած է թէ ամէնքն ալ հորի կամ ջրամբարի ջուրեր են։ Հետեւապէս որոշեց արգիլել փոքր չիշերով ջուր ծախելը և հրապարակի վրայ գտնուածներն ալ հաւաքել և ծախողները պատժել։ Թաշտէլէնի ջուրը, միւս աղէկ ջուրերուն պէս, տակառով միայն պիտի կրնայ ծախուիլ։ «Իքտամ» կ'ըսէ թէ ջուրի պաշտօնեաները մինչեւ որ Թաշտէլէնի ջուրին տակառներուն վրայ յաստուկ դրոշմներ չփակցնեն այս զեղծումին առաջը չի կրնար առնուիլ։

ԴՈՆԻԱՑԻ քաղաքը ջուր բերելու համար խողովակներուն և անոնց զետեղման նուազուրդը տեղի ունենալով վերջնականապէս մնացած է Պոլսոյ ծանօթ երկաթի վաճառականներէն Յակոբ Էսաեան Եղբարք և Ընկ. տան վրայ։

ՄԻՏԻԼԻՆԻ մէջ զէնք կրելը արգիլուեցաւ։ Տեղին գինեպանները հրաման ստացան այլ եւս խմելիք չտալ իրենց յաճախորդներուն, երբ անոնք արդէն իսկ «քաղաքը ծախած» են։

ՀՐԴԵՀ.— Բանկալթիի Քիւլպանթըճը փողոցին մէջ, առջի գիշեր, փայտէն տան մը վարի յարկի պատուհանը բռնկեցաւ՝ քարիւղով թաթխուած լաթերու միջոցաւ և սենեակին մէկ մասը միայն այրեցաւ։ Ոստիկանութիւնը իրեւ կասկածելի ձերբակալեց տաղ. ձագործ Սարը Միքէն։

ԱՆԶԵԼԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Սէլիմիէ բնակող Թուրք կին մը փորձեց անձնասպան ըլլալ ինքզինքը ծովը նետելով, բայց ազատուեցաւ. պատճառը ընտանեկան անհամաձայնութիւն էր։

ՇԱԲԱԹ օր Գարթալի մէջ կին մը շոքեկառքին տակ մնալով ճզմուած է։

ՏԱՐՑԱՄ ԳԼՈՒԽՈՎ... ԳԼՈՒԽ ՏԱՐՑՆԵԼ.—Իպրահիմ անուն մարդ մը անցած գիշեր Բաքազ Քէօբրիլ Մանկասարի պարտէզը գնաց և հոն աղէկ մը գլուխը տաքցնելով սկսաւ վիճիլ ինքնամատոյց կնկան մը հետ... մութ պատճառներու վրայ։ Սակայն վէճը գլուխներէն աւելի տաքցած ըլլալով, Իպրահիմ չիլ մը վերցուց սեղանին վրայէն և կնկանը գլխուն իջեցուց, որ որ ալ իր կարգին տաքցաւ՝ հոսած արիւններէն և հարուածին սաստկութենէն։

ԴԻԱԿ.— Առջի առտու Պոլսոյ նաւահանգստին մէջ մարդու մը դիակ գտնուեցաւ։ Ոստիկանական քննութենէն հաստատուեցաւ թէ խղդուողն էր այն մակուվարը որ 10 օր առաջ ինքզինքը ծովը նետած էր Հայտար—Փաշայի շոգենաւին անիւին տակը մնալու վախէն։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Բաղաք. Ժողովը երէկ առտու գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Տնտես. Խորհուրդը ասկէ առաջ մանաւոր գիր մը մատուցած էր Ժողովին, առաջարկելով որ բակալ ընտրութիւնը Թաղ. Խորհրդոյ այն անդամներուն, որոնք իրենց Ազգ. տուքերը չեն վճարած։ Ժողովը Խորհրդի այդ գիրը ետ դարձուցած էր, յանձնարարելով որ այս խնդրոյն մասին Ազգ. Պատրիարքարանի օրինաց տրամադրութիւններն ալ նկատողութեան առնուին, և ապա ներկայացուի առաջարկը։ Խորհուրդը նոր գրով մը կրնած էր իր առաջարկը, յայտարարելով թէ ուսումնասիրած և կատարելագործուած գտած է իր առաջարկը։ Ազգ. Պատրիարքարանի օրէնքին տրամադրութեանց։ Ժողովը Տէմիրճիպաշեան Սեպուհ էֆ.ի յանձնեց խնդրոյն ուսումնասիրութիւնը։

Աղեքսանդրիոյ Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութեան թղթածրարը ուղուած ըլլալով, առաջնորդը ղրկած էր զայն, ժողովը աչքէ անցընելէ վերջ, Խրլրեան էֆ.ի յանձնեց քննել և արդիւնքը տեղեկագրել։

Ժողովը տեղեկանալով որ Գալատիոյ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն ոմանք հրաժարած և անոնց տեղ նորը առաջարկուած են, և Ս. Պատրիարքը հաստատած էր զանոնք, իր հաւանութիւնը յայտնեց։

Բէօսթէնճէի Թաղ. Խորհրդին նորոգ ընտրութիւնը կատարուած և տեղեկագրուած ըլլալով, հաստատուեցաւ։

Ժողովը տեղեկանալով որ Ֆիլիպէի Թաղ. Խորհուրդը կազմալուծուեր և եկեղեցիին ու դպրոցին մասակարարու-

թեան համար գործադիր նոր մարմին մը կազմուեր է, հաստատեց։

— Պէշիկթաշի եկեղեցիին Թաղ. Խորհուրդը իր քառամեայ պաշտօնավարութեան չրջանն աւարտելով, ըստ օրինի հրաժարական տուեր է խմբովին։ Պատրիարքարանը նկատելով որ Թաղ. Խորհրդին պաշտօնը Օգոստ. ամսոյ վերջ կը լրանայ և այժմէն Թաղ. Խորհրդոյ նորոգ ընտրութիւն կատարել դժուարին է գիւղագնացութեան պատճառաւ, յորդորեց Թաղ. Խորհուրդը որ մինչեւ Սեպտ. 1 շարունակէ իր պաշտօնը։

—Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան և Բերայի Թաղական Խորհուրդին ատենապետ Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան Ս. Պատրիարքը հրաւիրած են յառաջիկայ կիրակի պատարագելու Ս. Երրորդութեան եկեղեցին, որուն տօնախմբութիւնն է։

—Պանտրմա-Պալըքէսիրի առաջնորդական Տեղապահ Տ. Թաթոյ վարդապետ Բաղաքական Ժողովին ներկայանալով, վիճակին գործերուն վրայ տեղեկութիւններ տուաւ։ Բաղաքական Ժողովը որոշեց Խառն Ժողովին մէջ նկատողութեան առնել այդ խնդիրները։

—Մանօթ չրթակցար Ս. Սինանեան, որ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործելու համար Բարիզ գացած է, անցեալ յունիս 6ին, մասնակցեր է բանական փայլուն նուագահանդէսի մը՝ տրուած իր ուսուցչին՝ Պ. Է. Շավանեայի կողմէ՝ որ տնօրէնն է Երաժշտութեան Դասական Դպրոցին։

—Սամսոնի ազգայիններէն ոմանք թղթեր են Ս. Առաջնորդէն, որպէս զի ժամանակեայ Թաղ. Խորհուրդը լուծէ և քուէարկութեամբ նոր Թաղ. Խորհուրդ մը ընտրէ։

—Կ'իմանանք որ Այտընի և Արշիպեղագոսի կուսակալութեանց դատական քննիչի օգնական Ազն. Միսաք էֆ. Մակարեանի արձակուրդը մէկ ամսուան համար եւս երկարացուեր է։

—Տ. Վահան վրդ. Յակոբեան, առաջիկայ կիրակի պիտի պատարագէ Մագրիգիւղի եկեղեցւոյն մէջ ուր պիտի քարոզէ ալ։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը հրաւիրած է Գեր. Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեանը հոգեհանգստեան պաշտօն և Ս. Պատարագ մատուցանելու Ս. Փրկչի մատրան մէջ, ի հանգիստ հոգւոյ նորոգ հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Գասարճեանի։ Այս առթիւ Գասարճեան ընտանիքը 20 օսմ. ոսկի նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին։

—Տիարպէքիրի Առաջնորդ Տ. Եղեկիել Ծ. վրդ. Արշակունի, որուն Երուսաղէմէն ճամբայ ելնելը գրեցինք, ամսոյս 16ին Հալէպ հասեր է։ Տեղւոյն Առաջն. Փոխանորդ Տ. Մեսրոպ քահանան, երեք քահանաներ դիմաւորելու ղրկեր է մինչեւ մէկ ու կէս ժամ հեռաւորութեամբ. յետոյ ինքն ալ Բաղքական Ժողովի երեք անդամներու ընկերակցութեամբ, որոնց հետ կը գտնուէին Հալէպ բնակող Տիարպէքիրցի ազգայիններ, քաղաքէն կէս ժամ հեռու Սեպիլ ըսուած վայրը գացեր է։ Հոնկէ կառքերով և բազմութեամբ դէպ ի առաջնորդեր են քաղաք։ Տ. Եղեկիել վարդապետ հակիրճ քարոզ մը խօսելով օրհներ է ժողովուրդը։ Յաջորդ օրը յիշեալ վարդապետը այցելութիւն տուեր է տեղւոյն կուսակալ փաշային և զինուորական հրամանատարին։ Հետեւեալ օրն ալ կուսակալը փոխադարձ այցելութեան գացեր է Տ. Եղեկիել վարդապետի՝ Յակոբ էֆ. Գուլումճեանի բնակարանին մէջ։ Ամսոյս 19ին, Տ. Եղեկիել Վ. պատարագ մատուցեր է տեղւոյն Բառասուն Մանկանց եկեղեցիին մէջ և քարոզ խօսեր է։ Նաեւ վարժարանն ալ այցելելով հարցաքններ է աշակերտները և քաջալերական խօսքեր ուղղեր է անոնց։ Ամսոյս 25ին Եղեկիել վարդապետ պատրաստուեր է դէպի իր պաշտօնատեղին մեկնելու։

—Պրուսայի Առաջնորդ Տ. Յովհաննէս եպիսկ. Արշարունի յառաջիկայ ամսուն սկիզբները մայրաքաղաքս կուգայ օգտակարութեան համար։

—Տ. Կարապետ Վ. փոխանորդ Սրբազանին ներկայանալով, ինքզինք ընտրելի ներկայացուցած է Ափրիկեան Տրիպոլոյոյ հովուութեան։

—Բրիստոնեայ վարժարանաց քննիչ Սիրիյայ պէյ Նախընթաց օր տեսակցեցաւ Ս. գործակատար Տէր Ներսէսեան էֆ.ի հետ։ Տ. Ներսէսեան էֆ. այդ տեսակցութեան արդիւնքը հաղորդեց Ս. Պատրիարքին։

—Տիկին Մէշորիպէ Տիգրան Մանուկեան 2 արծաթեայ կանթեղ նուիրեց գաւառական աղքատիկ եկեղեցիներու համար։ Ս. Պատրիարքն օրհնութեան գիր մը ուղղեց յիշեալ բարեպատ տիկնոջ։

—Դպրեվանուց Խնամակալութեան անդամ Բարաղամեան Տիգրան էֆ. քանի մը օր Արմաշ մնալով, Վանքին թէ՝ մատակարարական և թէ ուսումնական վիճակին վրայ անձամբ տեղեկութիւններ քաղելէ վերջ մայրաքաղաքս վերադարձաւ, իր հետ ունենալով Տ. Թորգոմ Վ.ը։

—Ազգային Ուսուցիչներու կենցաղավոգրութեան մասին Իւնիսի Ընկերութեան Տնօրէնին և Ուսումն. Խորհրդոյ միջև հաստատուած պայմանագրութեան մէկ օրինակն յանձնուած է Ազգ. Պատրիարքարանի։

ՎԻՊԱԿ.—Երէկուան «Բառարանին չորրը» յօդուածին վերջի պարբերութեան մէջ պէտք է կարդալ «Պլլոր չը՝ պիտի ջրեն ուրիշ բանի մը տեղ» ինչ որ սխալմամբ կնքեն եղած էր։

ՏԱՐԱԲԱՂԴ ԼԵՄԱՆ ՀԱՆԸՄԻ

ՍՐՏԱՀՄԼԻԿ ՏՈՒՄԸ

ԵՒ

ԱՄՈՒՍԻՆԻՆ ՀԱՖԸՋ ԻՊՐԱՀԻՄԻ

Բ. ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ(1)

Այս ընտանեկան յուզիչ տառմին դատավարութիւնը ունկնդրելու համար ամէն հասակի և ամէն դասակարգի մարդիկ խուռն բազմութեամբ մը փութացած էին երէկ, ժամանակէն շատ առաջ իսկ, և անհամբեր կը սպասէին դատին սկսելուն։

Ժամը 5ին քառորդ մնացած, Նախագահը կողմնակի դռնէն դատարան մտաւ իր հետ ունենալով դատական մարմինը որ նախորդին պէս կազմուած էր. այսինքն.

Նախագահ.—Վսեմ. Հիլմի պէյ։

Անդամները.—Հաճի Շահին էֆ., Հիլմի պէյ, Համը Հագդը պէյ, Յուսէ. պէյ, Զիրաք Թորոսեան։

Ընդհ. դատախազ.—Վերաքննիչ ատենին ընդհ. դատախազի օգնական Հայտար պէյ։

Պաշտպան փաստաբան.—Վռամշապուհ էֆ. Մանուկեան և Հիւսնի պէյ։

—=—

Օրագրողներ, փաստաբաններ, իրաւաբանական ուսանողներ, օրէնսգէտներ են. եւն. գրաւած էին իրենց մասնաւոր տեղերը։

Նախագահին դիմաց իր յատուկ տեղը գրաւած էր ամբաստանեալը, 18-20 տարու երիտասարդ մը, Հաֆըզ Իպրահիմ. որուն միւս կողմը ընդհ. դատախազին մօտ նստած էր անձնական դատախազ՝ բժիշկ հազարապետ Իհսան պէյ, Լէման հանըմի հայրը։

Դատական մարմինը երբ սրահ մըտաւ. ունկնդիրներու հոծ բազմութեան մէջ տիրող ժխորն ու խիլդուրը դադրեցան անմիջապէս, և խոր լռութեան մէջ դատարանը վերաբացուեցաւ։

Նախագահը (խօսքը ամբաստանեալին ուղղելով). — Ոգելից ըմպելի չեմ խմեր ըսած էիրաւղի դատավարութեանդ մէջ, կը խմե՞ս թէ ոչ կ'աղօթե՞ս։

—Երբեմն կ'աղօթեմ։

—Դէպքին օրը աղօթած էիր։

—Առտուան աղօթքս կատարած էի։

—Այն օրը ճաշած էիր։

—Ճաշած էի, իրիկուան ժամը 9ին միշոցները մեր տան մէջ։

—Երբեմն կ'ըմպե՞ս։

—Ամենայն հոգի։

—Ինչ ինչ ըմպելիներ։

—Գինի, օղի, գարեջուր, ռաքի։

—Ինչպէս կ'ուզես։

—Ինչպէս ուզեմ։

—Ինչպէս

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵԷՄԻԶՏԷՆ ՀԱՄԻՏԻՑԵԷ ՖԷՍԼԷՐԻ

Սայէի Շահանէսէ Սթանպոլտա Ֆէրիքէօյիւնտէ թէէսիս իթտիկիմիզ «Համիտիյէ» ֆէս ֆապրիգասը մամուլաթը՝ էվրոբա մալլարընտան գաթ գաթ իւսթիւն վէ մէթին վէ զարիֆ օլուուը կիպի, ֆիյաթճա տա էվվէն պուլունտրզը ճիւէթլէ. տախիլ մամուլաթմըզդն ըէվամէնը թէէմին իթմէք արզուսընտա պուլընան միւհիրէէմ էհալիմիզի էդնէր ճիւէթ մէմնուն իթմէքտէ տիր. էսասէն մագսատմըզ միլլի սէրբեստիմզը տախիլէն իմալ իթմէք էճնէպիլէր իթթիյատան վարէսթէ գալմագ նօգթալարընա միւնասիբ օլուպ, պու էմէլին հուսուսի իսէ, էվրոբա մալլարընա հէր վէճհէլ բիճանիյէթի պիթթէերիւպէ սապաթ օլան իչպու մամուլաթը տախիլիյէմիզէ էհալիի քիրամըն լայզգ օլուուը տէրէճէսէ բաղպէթ պուլուրմալարընա միւթէվագգէֆ տիր. չայանը իթթիխար պիր ճիհէթ տախի ֆապրիգամըզ վուգու պուլան սաթըլտան 100 տէ 2 սինի էազիմը ասասը Շէհրիյարիսէն օլան Հիճազ չըմէնտըճիէրինէ մաէլմէնմունիյէ թէրք իթմիչ օլուուը կիպի, Տար իւլ Ասճէզիյէ 450, վէ Պրուսա Համիտիյէ Սանայի մէքթէպինէ 150 ատէտ մա բիւկիւլ ֆէս իհտա իթմէք սուրէթիյլէ տէ իպրազը համիյէթէ մուվաֆֆիգ օլմուչ տըր։ Իչպու ֆէսլէր եաղմուրտան թէրտէն պուզուլմասընը կկիպի, գալըպ տախի իսթէմէզ. ըսլանան ֆէսլէրին աթէչէ կէօսթէրիլմէյէրէք դուրուլտըլմասը իխթար օլունը։

Զիյրատէ մուհարբէր մահալլէրտէ բիսկիլիսիզ օլտուը հալտէ, մագթու ֆիյաթլարա սաթըլմագտա տըր։

Իչի թիպէթլի զայէթ գուլլանըչը ֆէս՝ պէհէրի 5 ղշ.,

Իչի հասրըը զայէթ գուլլանըչը ֆէս՝ պէհէրի 8 ղշ.,

Իչի իքի գաթը զայէթ գուլլանըչը ֆէս՝ պէհէրի 10 ղշ.,

Իչի սթլասը զայէթ գուլլանըչը ֆէս՝ պէհէրի 13 ղշ.։

Մահալը ֆիւրուխթը. — Սթանպոլտա Համիտիյէ ճատտէսինտէ Քիչիք Իսմայիլ Բաչա խանը ալթընտա Ն. 17, Տիւրքլէր արասընտա Ն. 71, Ազսէրայտա Եէնիլ Թուլումպա մէյտանընտա Ն. 101, Շիշլիտէ Օսման պէյ կալֆնօսը ճիվարընտա ֆապրիգամըզդ թահթանտա, Պէշիքթաշտա Ճատտէքի Քէպիրտէ Տօգթ. Գրիսեան էֆէնտի խանէսի թահթընտա վէ Իսկիւտարտա Չարչուի քէպիրտէ 44 նիմէրօտա վէ Պալատ իսկէլէսինտէ 3 վէ 5 Ն։ մաղազալարտա սաթըլմագտա տըր։

Ֆէսլէրիմիզ գըրըլուպ պօզուլտուը թագտիրտէ չիպէլէրիմիզին հէր հանկըսընա միւրաճաաթ օլունտրա, եէնի պիր ուսուլտէ մէճճանէն գալըպլանամաղը միհիթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզէ իլան իտէրիզ։

ՏԻՇՃԻ

Գ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Բարիս տարիւլֆիւնունընտան մէէզուն

Պէյ Օղլու, Ճատտէի քէպիրտէ, Պօն-Մարչէ գարշուսընտա, Ն. 347

Մուսամիւէյ՝ եագընլարտա Բարիսէն ավտէթ իթմիչ օլուպ, հէր տիւրլիւ տիշ աղրըլարընը թէտավի վէ եէնի պիր ուսուլ իլէ գուվվէթլի վէ բարլագ ասնի տիշլէր տախի իմալ իտէր։ Պունտան մաատա, եէնի սիսթէմլէ տիշլէրի տօտուրուր վէ թապի չէնէ կիպի էյմէթի չէնէյէր եաբար։

Ֆագըրլար՝ չարչէնպիհ կիւլլէրի սապահան էօյլէնէ գատար մէճճանէն թէտավի օլունուր։ 25—11

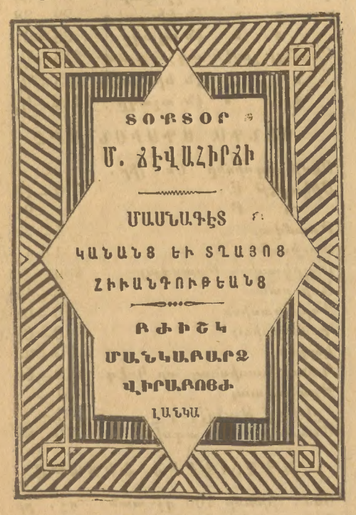

ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

Երիտասարդ մը հմուտ հայերէն, ֆրանսերէն և անգլիերէն լեզուաց և տոմարակալութեան և որ գործի մէջ դանուած է, պաշտօն կը փնտռէ առեւտրական տան մը մէջ իրբեւ միայն կամ այցելու գրագիր —խիստ չափաւոր վարձարութեամբ կը գոհանայ։ Դիմել Մէրճան Զարչըսի Մարգարեան գրասուն։ 10—10

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

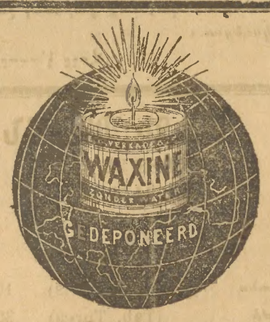

ՄԻԻԹԷՐԷՄ ՄԻՆԹԷՐԻԼԷՐԻՄԻԶԻ

ԿԻՐԱՉԷԼ ՊԻՐ ՀԷՏԻՑԵԷ

ՎԱՔՍԻՆ նամ սուսրզ եանան իտարէ գանտելի հէր եէրտէ սաթըլմագտա տըր։

Հէր գուլթուեա պիր քէրրէ ալամէթը ֆարիգամրզը թանըմագ իչուն, տրգաթ իտնիր։

Սթանպոլ մուհթէրէմ միւթէրիլէրիմիզէ թավսիյէ իթմէքտան օլտուզումուզ պու իտարէ գանտիլէրի՝ Ամթէրտամտա վագը Մ. Վէրգօրտ վէ Զօնրն ֆապրիգալարընան կէթիրիլմէքտէ տիր։ Խալիս պալմօմունտան մաամուլ օլտուգլարը կկիպ, 6, 8 վէ 10 սաաթ միթէմատիյէն եանմագտա տըր։

Պու գանտիլին ֆիթիլէրի՝ էն եիքսէք տէրէճէի հարարէթէ մուգավէմէթ իտէր վէ եաղլարը պօզուլմազլար։

Հէմտէ պունլարը եագմագ իչուն, սուեատա լիւզում եօգ տըր։ Պու՝ էն պէտիւք մուհասէսաթտան տըր. չիւնքի, ասու՝ թէմիզլիեէ մանի տիր։ Պինանէն այէյ, պու ֆիթիլէրի սուսրզ պիր թապագ իչինէ գօյմագ քեսֆի տիր։ Եագըլընճա, պիթիւն կիճէ բարլագ պիր զրեա վէրիր վէ ասլա գօգու նէյր իթմէզ։ Ֆազլա օլարագ 24 գութու եագազգլարընը, կէթիրէճէքլէրի գութուլար տէրունինտէ պուլունան վէ ուսուլը իսթիմալինէ տաիր օլան սարը քեաղըտլարըյլա իսպաթ իտէնլէրէ կիմիչ գարլամալը վէ եախսա բէրուրէ վէ սիսիի թաշլը պիր էրքէկ գրտվաթ իյնէսի վէ եախսա գատը իյնէսի իհտա իտիլէճէք տիր։

Պիթթիմէմլիքը Օսմանիյէ իչուն, մէզքիր ֆապրիգանընն չիպէսի՝ Բաբաեանօղլօ գումբանեատը՝ Գումրու խանընտան Սթանպօլտա Սուլթան Համամընտա, Հաճօղլօ խանընդն իւսթ գաթընտա 29 վէ 30 նիմէրօլու օտաւլարա նագլ իթմիչ տիր։ 28—26

ՄԻԶԱՏԱՍՊԱՆ ՓՈՇԻ

Մէվ չուզեր որ ամառ գիշերներ
Զիսքը չնեղեն անխիղճ մուշիներ.
Ուստի դիմել Թող հաճի,
Ի կէտիկ Փաչա Պաչի
Սուլթանիյէ Դեղարան,
Ոյր վարիչը Լ. Կիւմիւշեան
Տալմացիայէն յատկապէս է բերած,
Ի հանգստութիւն իր յաճախորդաց,
Ազդու փոշի մը միջատասպան,
Որպէս զի անոնք հանգիստ քնանան

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Պահչէ Գարու թիւ 59 ծխավաճառ Նշան էֆ. Օղանեան։ (Նախկին սուճը Պողոս)։

Բերա, Կալաթա Սէրայի դէմ ծխավաճառ Գրիգոր էֆ. Օհնիկեան։

Մէկ և երկու զրուշոց փաքէթներ։ Նաև 50 տրմ.նոց փաքէթներ՝ 5 զրշ.։ 30—10

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրքէճիսէ քեսին (Էճզախանէ-Թիւրքիյէ) եէվմը քիւշատընտան պէրի կէօսթէրտիյի իսթիզամ վէ տրգաթտան վէ իհզար օլընան քեսֆիֆի էտվիյէնին խալխիյէթ վէ էհվէնիյէթինտէն տօլայը շէհրիմիզին էն միւքէմմէլ էճզախանէսի օլուպ, տիկէրլերինէ նիւմունէի իմթիհալ օլմագ շէրէֆինի իպրազ իթմիչ տիր. պու տրգաթի վէ իսթիմամա մունզամ օլան թէհարէթ վէ նէզաֆէթ մէսէլէսի քի էճզախանէլերէճէ ասըլ նազարը էհէմմիյէթէ ալընանագ մէմատտան պայլճասը տըր. ամմէնին միսէլէմի վէ տէվֆիրը բէսմիյէնին տախի մուսատտագ օլացը իւզրէ պուրատա քէմալը իլէ ճարի տիր. պու սրգագի վէ իսթիմամա մունզամ օլան թէհարէթ վէ նէզաֆէթ մէսէլէսի քի էճզախանէլերէճէ ասըլ նազարը էհէմմիյէթէ ալընանագ մէմատտան պայլճասը տըր. ամմէնին միսէլէմի վէ տէվֆիրը բէսմիյէնին տախի մուսատտագ օլացը իւզրէ եէվմը թէէսիսնէն չիմիյէ գատար միւրաճաաթ իտէն պիրճիմէ զուէֆայի խասթէկեան մէճճանէն թէտավի իթտիրիմէք վէ մուալէճաթը լազըմէ տախի քէզա պիլա իւճրէթ իթա իտիլմէք կկիպ իսթիյար օլընան ֆէտտաքարլըգլար նազարը սրգագթա ալընանագ օլուր իսէ՝ պու էճզախանէնին իսթիհսանը մէնֆաաթտան զիյատէ հէմճինսիսէ խրտմէթ կկիպ պիր ֆիքրը ինսանիյէթբէրլերի իւզրինէ թէէսիս իտիլմիչ օլտուը աէրհալ թայէին իտէրիյթէ չու թատատա օլընան հիմէմաթի մարուֆիքէտէն նաչի տիր քի պու էճզախանէ թարիգը թէրագգրտա գաթը տէրէճաթ իտէրէք, պու կիւնքի մէրթէպէի իհրազ էյէմիչ վէ պու եիզատէն տէ էրպաղը միւրաճաաթը մէմնունիյէթ վէ էմնիյէթինի վէ աթըպպանընն տախի խօշնուտախնի ճէլպ էյէմիչտիր։

Մէզքիր էճզախանէտ քեֆֆիֆէ իլէ վէ էմրազտա քէսպը իսթիսասը թամ էյէմիչ մէշահիրը աթըպպա հէր կիւն էվգաթը մուայէնէտէ հաղը պուլունտրգլարը կիպի վիւքիր ու իւնասէ մախսուս օլմագ իւզրէ տէ մուայէնէխանէլէր մէվճուտ տրը. էճզախանէտ պուլընան ալէաթ վէ էտվիաթը ֆէնինիէթինին միւքէմմէլիյէթի սէպէպի իլէ եէկեանէ տէնիլմէյէ չայան օլան (թահրիլխանէ) իսէ ճանիլը հիւքիւմէթը Սէնիյէտէն էվվօրտտա տօգուզ սէնի թահսիլ իթտիրիլիքէն սօնրա իլգ տէֆա օլարագ քիմիական տիբլօմասընը իհրազ իլէ չէհրիմիզէ ավտէթ իթմիչ օլան Մէքթէպը թըպիէի Շահանէ քիմիական մուալիմէրինտէն Տօքթօր Ամէտ Հիւսէյին պէյին եէրը իգթիտար վէ քիֆայէթինէ թէսլիմ իտիլմիչ տիր. մամիլէյէին ֆէնը թահլիլտէքի իդթիտարը պուրաճա նասը մալիւմ իսէ, էվվրաճատտա օ տէրէճէ մարուֆ տրը, մուամիլէյէ, պէտէնը ինսանտա միւհիմաճը թահլիլ հէր նէ վար իսէ, անը քէմալը իհիմամ իլէ պիթթահլիլ աթըպպատա իհզար վէ պինայէն ալէյհ աթըպպայի մուամիլէյհիմին իլէրինի պիր գաթ տահա թէտհիլ իթմէքտէ օլտուը կկիպ մէրի օլան մատէնի նէպատի հէր նէվ մէվատտը տախի սուրէթը միւքէմմէլէտ թահլիլ վէ իհզար իթմէքտէ տիր։ 8—8

20—30

ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԴԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԿԵԱՑ

Գնարգիւղ, Մէօհիւրտար, Բիզանիյէ փողոց, թիւ 16

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ ԵՒ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆ՝ ԵՐԿՍԵՌ.

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ՄԻԱՅՆ ԱԶԳԿԱՆՑ

Վարժարանիս 38րդ տարեշրջանը կը սկսի մայիս 1, Դշ. օր։

Գործնական եղանակաւ և դիւրուսոյց մեթոտներով կ'աւանդուին, գիտութիւններէ զատ, Հայ. Ֆրանս. Անգղ. և Թուրք. լեզուները, նաև ձեռարուեստք եւ երաշտութիւն ձայնական ու գործնական։ Մասնաւոր հոգածութիւն՝ աշակերտաց մէջ լաւ նըկարագրի կազմութեան և բարեկրթութեան։ Գիշերօթիկները կը վայելեն ընտանեկան կատարեալ խնամք և հանգստաւետութիւն՝ առողջապահիկ պայմաններու մէջ։ Ֆրանսերէն խօսակցութեան մեծ փոյթ կը տարուի։

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷ, վարժարանի խնդիրը միանգամ ընդ միշտ լուծելու համար, գաւառային վարչութիւնք կարող են ուշիմ աղջիկներ զրկել, այս վարժարանին մէջ դաստիարակուելու և ապա իրենց ծննդավայրին մէջ իբրեւ վարժուհի ծառայելու համար։

Բանակցութեան համար դիմել առ Ց. Գ. ԹԱԼԱԳԱՆԵԱՆ, Տեսուչ վարժարանին։ 50—10

ԲԱԳՐԱՏՈՒՄԱՐ

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՏՈՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ԴԻՒՐԻՆ,

ԱՆՍԽԱԼ

ԵՒ ԱՆՇԵՓՈՒ

Հաշուակալութեան այս նոր մեթոդը, կրկնատոմարի հիմերուն վրայ հաստատուած, երկարատեւ փորձերովս պակուած, ամսական փոքանկոր, տարեկան հաշուեկշռի, տակնասեռ և անտակոս ընթացիկ հաշիւները հանելու և ամէն գործառնութեանց անհամեմատ դիւրութիւններ ընծայելով հանդերձ ժամանակի և աշխատութեան տնտեսակայելի խնայում մը կը պարունակէ իր մէջ, այնպէս որ ամբողջ ամսուան մը աշխատութիւնը կարելի կ'ըլայ մէկ ժամէն աւարտել։

Այս նորագիւտ մեթոդը վստահաբար կը յանձնարարուի սեղանաւոր, վաճառական, գործատէր, հաշուակալ-գրագիր դասակարգերուն, մէկ խօսքով ամէն անոնց որք հաշիւ ունենալու կամ բռնելու հարկին մէջ են։

ԲԱԳՐԱՏՈՒՄԱՐը 3-4 դասով միայն կարելի է սորվիլ, որու փոխարէն պէտք է վճարել միայն մէկ լիրա օսմ.։

Պէտք եղած բացատրութիւններն ու տեղեկութիւնները Յէր կը տրուին։

Դիմել, ամէն օր մինչեւ կէս օր, Առեւտր. վարժարան. Բանկաթի, Հարպիյէ աղբիւրին դէմ։

ԲԱԳՐԱՏՈՒՄԱՐի Հեղինակ-Ուսուցիչն անձամբ կ'երթայ ամէն անոնց որք դիւրութիւն չունին վարժարան գալու։ Այս պարագայի մէջ իւրաքանչիւր այցելութեան համար մէկ մէճիտ պիտի վճարուի իբր ճամբու ծախք։

ԲԱԳՐԱՏՈՒՄԱՐի մասին գաւառներէն մեզ եղած հարցերուն հաճութեամբ կը պատասխանենք, եթէ նամակին մէջ դրօշմաթուղթ (փուլ) մը ծրարելու յօժարած ըլլան։

Դասերն ինչպէս և թղթակցութիւնները կ'ըլլան Հայ. Օսմ. և Ֆրանս. լեզուներով։

Պարապ յոգնութիւն չի պատճառելու համար ըսենք նաեւ թէ ԲԱԳՐԱՏՈՒՄԱՐը արդէն կրկնատոմարի դրութիւնը դիտցողներո՛ւն կը վերաբերի։

Տոմարակալութիւն սովրիլ փափաքողք մեր կիրակնօրեայ դասերուն կրնան հետեւիլ, որոնց վերսկսումը պիտի յայտարարենք ընդհանուպ։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Առեւտր. և Լեզուագ.
վարժարանաց Բանկաթի.
ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵԷԻ ՕՍՄԱՆԻՑԵԷՏԷՆ ԵՐԳԱՆՄԸՇ ՎԷ ՖԻԼԹՐԷԼԷՆՄԻՇ ԷՆ ԱԼԷԱ

ՁԵՅԹՈՒՆ ԵԱՂԼԱՐԸ

Մէնէքչէ բաեիրլը Օսմանը միւբէքքէպլէրի վէ սաիրէ մուխթէրիի Կիրիտի Ամէտ Շեվգը պէյ թարաֆընտան պու տէֆա իսթիրա իտիլէն «Ֆիլթրէ» ալէթի վաբրթասը իլէ, ուսուլը ֆէնինի տաիրէսինտէ եգանմըշ վէ սիւղիւմիշ վէ միտէեի իխլալ իտէճէք հէր նէվի մէվատտը էճնէպլիյէտէն արի վէ պէրի գէլընմըշ խալիս վէ նէֆիս զէյթունի եաղլարը մէվզբը ֆիրուսթա վաղ օլունմուշ տըր։

Պունուն խլրաֆրնը ֆէնինէն իսպաթ իսէնլէրէ՝ իմալաթխանէ թարաֆընտան 50 օսմանը լիրասը վէրիլէճէկի տախի թէսհիւտ օլունուր։ Իչպու եաղլարընն կէրէք նէֆասէթինի վէկէրէք ֆիսթճա էվվէնիյէթինի թէշրիւպէ իթմէք խթէէն էրպաքը մէղազա՝ տէրունինտէ աթիգ եարբմ գըսէ զէյթունի եաղընը հավի վէ շիշէնին աղը մուսթէրիի կիրիտի Ամէտ Շեվգը մէօրի իլէ մէմհուր գաբալը շիշէլէրտէն պէհէր ատէտի 5 զրուշ ֆիեաթլա սաթըլմագտա տըր։

Եաղ իսկէլէսինտէ 29 նիմէրօլու Նիգօլաքի Բարատօրլօնընն մազազասընա միւրաճաաթ պույրուլմասը իլան օլունուր։

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԹԱՐԻԽԸ ԹԷԷՍԻՍԻ 1863

ԱՆՈՆԻՄ ՇԻՐՔԷԻ

ԹԷՄԱՄԸ ԻԼԻ ԱԽԱԶ ՕԼՈՒՆԱՆ

ՍԷՐՄԱԵԷՍԻ 250,000,000 ՖՐԱՆԳ

Մէրքէզը իտարէսի՝ Գալաթատա Գարաքէօյտէ։ Շիւպէլէրի՝ Սթանպոլտա Սուլթան Համամ ճատտէսինտէ Ալլանվէրտի խանընտա վէ Պէյօղլունտա Ճատտէի Քէպիրտէ 333 Ն։ տաիրէտ

Մէկզթիւր իտարէխանէլէրտէ պիլճիմէվէ մուամէլաթը սարրաֆիյէ իմբրա օլունուր։ Կալաթատաքի իտարէխանէսինտէ մէթանէթի վէ պէտէլը իճաբէնին ազդը իլէ հէր տիւրլիւ բրգապէլէրէ թէֆիվվիւգ իտէճէք սուրէթտէ խուսուսի գասա տաիրէսի մէվճուտ տրը։

Կալաթատաքի իտարէխանէսի իլէ Պէյ Օղլու շիւպէսինտէ պանգա իլէ մուամէլէսի օլատղունու միւսպիթ էվրագը հաիլ օլանլարա մախսուս սալոնար մէվճուտ տրը։

Սթանպոլ շիւպէսի՝ էմթէա իւզրինէ բարա իգրազ վէ Սիրքէճիտէքի խուսուսի տէլսօրնա էմանէթ սուրէթի իլէ իմթիա գասպել իտէր։

ԳՕՆԻԱ ԱԳՕՆԷԼԷՐԻՄԻԶԷ ՄԱԽՍՈՒՄ ԻԽԹԱՐ

Կազէթամըզ իչուն Գօնիատա Ցակոբ էֆ. Պօեաճեան մասլահաթկիւզարթանին իտիմիզ օլատղունտան, մագպուզ իլմուխապէրլերի տէրճալ կէօն. տէրիմէք իւզրէ, ապօնէ պէտէլլերին մումամիլէյէ թէսլիմ էյէմէլերի՝ չէնգ մէղքիւր ապօնէլերիմիզէն բէճալուսնուր։

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ՝ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐի ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ ցարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

ՍԻՆԿԷՐի ընկերութիւնը զանազան արուեստանոցներուն մէջ 400է աւելի չքաղաքամ և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անունն յաջողութիւնը զրոս և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմամ զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐի

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻ, ԵՒԼՆ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերա, Գումպարաճի փողոցի անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսիսի դիմաց։ Գալաթիա՝ Գարաքէօյ Թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Մուրի Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մանաճիէղ՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ՈՒԷՍՏԵՐՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱԲԸ ՄԱԽՍՈՒՍԵՑԼԱ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ

1851ՏԷ ԹԷԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՃԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՆ

Թաղմին օլունան վիյանլարրն մէճմուի	ինկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ագէէ վէ հասրլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Քեամիլէն թէէտիյէ օլունմուշ սերմայէ	» »	410,000

Թուրքիա շիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպոլ, Պահչէ Գարու, Անանիատի խան, Ն՝ 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իշկիւղար վէ միւթէպէր ատէնթէլէր արանըլմագտա տըր

ԻԽԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մասրուֆ ֆիրանսըզ վէ Ամէրիկա գումբանիա-ներն սերմայէսի հասրլաթընա նիսպէթէն 100 % օլտուը հալտէ Ուէսթրընը 125 % տիր։ Իշթէ պու հագիգաթ Ուէսթրընն բագիպլէրինէ թէֆէվվիւգ իմիրմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տըր։

)(207)(

ԹԷՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԷՖԷՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԱՌՕ ՏՈՔՄԱՋԻՆ ԳԵՆԱԳԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԲ.

Արսէն յանկարծակի եկաւ Գրիգորեանցի հարցումին հանդէպ ու վեհերոտ ձեւերով,

—Այո՛, էֆէնտի, կարապետ է հօրս անունը կմկմաց։

—Կարապետ Կատարեա՞ն, մենախօսեց միլիոնատէրը զարմացական շեշտով մը, բայց մեռած է, ուէլի՞ք ըսեր ձեր հօր համար։

Այս մանրակրկիտ հարցաքննութեան բնաւ չէր սպասեր ուսանողը, հետեւաբար շուարած մնացած էր, տուչի տեսակցութեան մէջ «մեռած է» ըսած էր հօրը համար, հիմա ի՞նչ պատասխանէր, վերջապէս ճարահատ մնացած,

—Այո՛, բարոյապէս մեռած է, կակազեց։

—Սա՞նկ ըսէ՛, գոչեց Գրիգորեանց, ըսել է ֆիզիքապէս մեռած չէ։

—Իմ ծնելէս ետք անյայտացած է, մօրս ունեցած դոյզն գոհարեղէնն ու հարստութիւնը սպառուէլ ետք։

Գրիգորեանց այս նոր յայտնութենէն բոլորովին տակն ու վրայ եղած ոտքի ելաւ ու սկսաւ մտախոհ քայլեր առնել սենեակին մէջ, նոյն իսկ Տագրեանին ալ զարմանք ազդելու ատիճան տարօրինակութեամբ։

Երկու վայրկեանի չափ լուռ երթեւեկեց, բան մը պիտի ըսեր, չէր հարմարակիր, շուարած էր պարզապէս։ Տագրեան եղբօրը տակն ու վրայութիւնը տեսնելով, գլխովը լուռ հարցում մը ուղղեց անոր որուն նոյնպէս նշանացի «քիչ մը համբերութիւն» պատասխանեց Գրիգորեանց ու ետքը Արսէնի դառնալով։

—Հօրդ դիմագիծը կրնա՞ս նկարագրել, հարցուց։

—Աւա՜ղ ո՛չ, պատասխանեց Արսէն, բնաւ տեսած չեմ. ինչպէս ըսի, օրորոցի մէջ լքած է զիս ու տարիներէ ի վեր անյայտացած։

—Ո՞վ կրնայ մանրամասն տեղեկութիւն տալ հօրդ մասին։

—Բնականաբար մայրս, բայց կը թոյլատրէ՞ք զիս հարցնել թէ, ինչո՞ւ այսչափ ձեր հետաքրքրութիւնը կը կը շարժէ հայրս. արդեօք կը կարծէ՞ք որ ես ալ հետեւով մը պիտի ըլլամ անոր քնադատելի արարքներուն. վըստահ եղէք էֆէնտի որ հօրս անբարոյ ընթացքին այսչափ սխուր հետեւանքը կրելէ ետք, գուցէ աշխարհի ամէնէն առաքինի երիտասարդը պիտի ըլլամ։

—Հանդարտեցէ՛ք բարեկամս, այն տեսակէտով չէ, որ կը հետաքրքրուիմ ձեր հօր վրայ մանրակրկիտ տեղեկութիւն առնելու, ուրիշ մտածումներ ունիմ այդ մասին, որոնք կը յուսամ թէ ձեզ համար ալ թէ՛ օգտակար և թէ՛ հաճելի կրնան ըլլալ։

—Ինչ, մինչ կը ճանչնա՞ք հայրս, հարցուց Արսէն, ամէն նկատում ու պատկառանք մոռնալով։

Զեմ գիտեր թէ կը ճանչնա՞մ թէ ոչ, ամէն պարագայի մէջ սակայն կ'ուզեմ շատ ստոյգ տեղեկութիւններ ստանալ անոր անցեալին նկատմամբ։

—Ուրեմն մայրս կրնայ գոհացնել ձեր այդ պահանջը։

—Մայրդ կրնա՞յ մեզի գալ, հարցուց Գրիգորեանց։

—Ամենայն սիրով, նոյն իսկ երախտագիտութիւն յայտնելու համար շարունակ կը մտադրէ գալ, բայց շատակար է վերջին հիւանդութենէն ի վեր։

Արդարեւ Արսէնի մայրը Գրիգորեանցներու այսչափ բարիքին անձամբ կուզէր շնորհակալութիւն յայտնել, բայց արգելքը անյաղթելի էր. ներկայանալի լաթ չունէր, ինչ որ ակարութեան փոխարկեց ուսանողը։

—Շատ լաւ, պատասխանեց Գրիգորեանց. քանի որ տիկին մայրդ չի կրնար մեզի գալ, հիմա մենք անոր քով երթանք։

Այսչափ անակնկալ առաջարկի մը բնաւ չէր սպասեր Արսէն. Գրիգորեանցը իրենց տնակը տանիլ անկարելի բան էր. ուստի առանց հաստատական կամ բացասական պատասխան տալու սկսաւ մտածել։ Միլիոնատէրը կը կըռնէր տան չփոթեցնող պարագան. սակայն ժամ առաջ անոր մայրը տեսնել ստիպողական եւ կարեւոր էր թէ՛ իրեն եւ թէ՛ թշուառ ընտանիքին համար. հետեւաբար այս ատիճան անհրաժեշտ պահանջումի մը առջեւ նըկատումներու արժէք չընծայելով, Արսէնի հետ դուրս ելաւ Տագրեանի վաճառատունէն ու մտերմութեամբ մը.

—Հիմա կառք նստինք ըսաւ, շուտով կը հասնինք Եէնի գաղու։

—Բայց կ'ամչցնէք զիս, էֆէնտի կակազեց Արսէն, մենք արժանի չենք ձեզ նման հիւր մը ընդունելու։

—Տղայական խօսքերու ատեն չէ, հիմա ժամ առաջ պէտք է գործի ձեռնարկել քու ուղեւորութիւնդ դիւրացընելու համար։

—Ներեցէք էֆէնտի, հարցուց ուսանողը, իմ եւրոպական համալսարան երթալս հօրս անցեալին քննութենէն կախում ունի. եթէ այնպէս է՝ կը վստահացնեմ զձեզ որ գոհացուցիչ արդիւնք պիտի չտայ ան, քանի որ մայրս չարունակ կը գանդատի անոր բախտախնդրական անցեալէն ու շուայտ զեղխ կեանքէն։

Գրիգորեանց անցնող կառք մը կեցընելով Արսէնի հետ ճամբայ ելաւ անոնց բնակարանը երթալու։ Ճամբան տեսնելով որ ուսանողը մտատանջութեան մէջ է,

—Ինչ մը համբերել սորվէ՛, ըսաւ, վստահ եղի՛ր, քու եւրոպա երթալդ վճռուած է, բայց հօրդ ինքնութիւնն ալ անհրաժեշտ է ուրիշ տեսակէտներով։

Միլիոնատէրին այս խորհրդաւոր ձեւերէն ու սքօղուած խօսքերէն աւելի եւս կը հետաքրքրուէր ուսանողը, որ չկրնալով նշանակութիւն տալ անոնց, կամայ ակամայ կը սպասէր տեսակցութեան վախճանին։

Կառքը երբ իրենց բնակարանին մօտեցաւ, Արսէն ներողութիւն խնդրեց Գրիգորեանցէ, որմէ առաջ իջնելով կառքէն ուղղակի տուն վազեց և մայրը քոյրը փութացուց որ, շուտով պատրաստութիւն տեսնեն, մաքրեն, պատուանը միլիոնատէր Գրիգորեանցը դուռնելու համար։

Իրարանցումն ու խուճապը ատիճան սաստիկ էր Արսէնի, որ ոչ մի չիտակ պատասխան չտուաւ մօրն ոչ իսկ կրցաւ ըսել թէ, ի՞նչ նպատակաւ կ'այցելէր իրենց, միլիոնատէրը։

Օրիորդը ամենէն աւելի յուզուած էր, իրենց խեղճ տնակին մէջ ինչպէս պիտի ընդունէին անանկ մեծ մարդ մը, ամէնալէն միսը վրան կը հալէր։ Ձեռքը առաջ չէր երթար, անդրադարձ կարգադրութիւններն ընելու։ Արսէն ամենէն աւելի փութկոտ ու շուարած։

—Պարապ խօսքերով ժամանակ մի անցընէք գոչեց, մարդը եկած է դուրսը կսպասէ կոր, հիմա ո՞ւր է ո՞ւր չի պիտի գայ։

—Տուներնիս չգիտցող չեսզլաւ՝ ես հիմա ինչպէս մարդ ներս առնեմ հալիս մէջ։

—Օ՜ օ՜ պարապ խօսք, ես կերթամ կոր տասը վայրկեանէն կուգանք։

(Շարունակելի)